

ปัญญา

วารสารวิชาการ มจร วิทยาเขตล้านนา

JOURNAL OF MBU LNC

ISSN : 0859-3574

ปีที่ 25 เล่มที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2561 Vol.25 No.2 July-December 2018

การบำเพ็ญทานตามแนวมงคลสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญจากเพลงประกอบละครพื้นบ้าน อรอนงค์ โมงประณีต
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน
เรื่อง ครุฑน้อย

กนกวรรณ เจาชัยภูมิ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม:
ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเจดีย์ปล่อง

พระมหาเดชเรขต สิริญาณเมธี (เดชพงศ์)

บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนศรีฐาน
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

อติปไทย จาดฮามรด

การมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ.)ในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ประสิทธิ์ มหาวงค์

แนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทย
เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ดุสิต พิทยาธิคุณ

ผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา
รายวิชา ๕๐๐๒๐๖ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

ชลธิชา รุ่งสาตรา

สำนักงานวารสารปัญญา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา 103 ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ 50200 โทร.053-270-975 E-Mail : panya-thjo@gmail.com

หลักการและเหตุผล

วารสารปัญญาได้ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ 2536 โดยจัดพิมพ์เป็นวารสารวิชาการรายครึ่งปี (ปีละ 2 ฉบับ) โดยพิจารณาเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. ศาสนาและปรัชญา
2. การศึกษา
3. สังคมศาสตร์
4. มนุษยศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมวิชาการด้านศาสนา การศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์
2. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความรับเชิญ บทความปริทัศน์
3. เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นิสิตและผู้สนใจทั่วไปมีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการ
4. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นด้านศาสนา การศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ : ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม)

จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม

การส่งบทความ

วารสารปัญญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา เลขที่ 103 ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200 โทร.053-270-975 ต่อ 15
E-Mail: panya-thjo@gmail.com

สามารถดำเนินการดาวน์โหลดและ Submit ผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารออนไลน์ OJS ทางเว็บไซต์

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/index>

- บทความวิชาการและวิจัยทุกเรื่องได้รับการพิจารณาก่อนการลงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewers) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า 2 ท่าน/บทความ
- บทความ ข้อความ ภาพประกอบและตารางที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ผู้เดียว
- บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีกรณีตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ผู้เดียว
- บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิงหรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารปัญญาทราบจะเป็นพระคุณยิ่ง
- บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ของสงวนลิขสิทธิ์ไม่สงวน

ที่ปรึกษา

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.
พระมหาวิเศษ เสาะพบดี, รศ.ดร.
รศ. สมหมาย เปรมจิตต์

พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี, ผศ.ดร.
ศ.ดร.พศิน แต่งจวง

บรรณาธิการ

ผศ.ดร. ตระกูล ชำนาญ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร. อุเทน ลาพิงค์

อาจารย์วิรัช ภูมาศรี

บุญนำ สุนามถาวร

กองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	หน่วยงานภายนอก	
พระครูสมุทรโชนโชติ จิระธมฺโม,ดร.	ผศ.ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี	ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร.โผน นามณี	พระครูพิพิธสุตาทร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
	ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ชัยสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
	ผศ.วิมลสรรค์ ไสลงษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	รศ.ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์นันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	ผศ.ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
	ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
	ดร. มนตรี วิชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

วารสารปัญญา ปี 25 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561

พระมหาบุญนา ฐานวีโร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.อภิรมย์ สีคำคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผศ.ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.พิสิฐ โคตรสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.ประทีป พิษทองหลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทบรรณาธิการ

วารสารปัญญา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ฉบับนี้ เป็นฉบับประจำปีที 25 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวิชาการ เป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ด้านศาสนา การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม สังคมศาสตร์ เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ จากอาจารย์ นักวิจัย นักศึกษาจากหลากหลายสถาบัน และผู้สนใจทั่วไป

วารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความที่น่าสนใจผลการศึกษาด้านศาสนา บทความการบำเพ็ญทานตามแนวมงคลสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท ด้านการศึกษา บทความการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญจากเพลงประกอบละครพื้นบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บทความการศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย และบทความผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ ด้านสังคมศาสตร์ บทความ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเจดีย์ปล่อง บทความบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนศรีฐาน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น บทความการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูและบทความแนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทยเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งบทความทั้งหมดได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี

วารสารปัญญาขอประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจทุกท่านสามารถส่งบทความวิจัยและบทความวิชาการเข้ามาเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร โดยสามารถส่งได้ผ่านระบบออนไลน์ที่เว็บไซต์ของวารสารปัญญาคือ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/index>

กองบรรณาธิการวารสารปัญญาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน และขอผู้อ่านได้มีความสุขกับการอ่าน พบกันใหม่ฉบับหน้า

กองบรรณาธิการ

บทความวารสารปัญญา
ฉบับที่ 25 พค.2561 เล่ม 2

	หน้า
การบำเพ็ญทานตามแนวมงคลสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท <i>พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตตโม</i>	1
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญจากเพลงประกอบละคร พื้นบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 <i>อรอนงค์ โม่งประณีต</i>	11
การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง <i>ครุฑน้อย</i> <i>กนกวรรณ เกาชัยภูมิ</i>	18
การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชน เจดีย์ปล่อง <i>พระมหาเดชชต สิริญาณเมธี (เดชพงศ์)</i>	28
บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนศรีฐาน ตำบลใน เมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น <i>อธิปไตย จาดฮามรด</i>	34
การมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ.)ในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู <i>ประสิทธิ์ มหาวงค์</i>	45
แนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทยเพื่อ สร้างความสามารถในการแข่งขัน <i>ดุสิต พิทยาคิณ</i>	56
ผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ <i>ชลธิชา รุ่งสาตรา</i>	66
รูปแบบการเขียนบทความลงวารสาร	75

การบำเพ็ญทานตามแนวมงคลสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท
The Practice of Giving according to Mangala Sutta
in Theravada Buddhist Philosophy

พระมหาหมณวินทร์ ปุริสุตตโม *

Phramaha Maghavin Purisuttamo

E-mail : maghavin9@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบำเพ็ญทานตามแนวมงคลสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยมีประเด็นที่ศึกษาดังนี้ ผู้บำเพ็ญทาน เครื่องมือการบำเพ็ญทาน วิธีการบำเพ็ญทาน อานิสงส์การบำเพ็ญทาน และเรื่องโทษที่ขาดการบำเพ็ญทาน ผลการศึกษา พบว่า การให้หรือทานจัดว่าเป็นมงคลข้อที่ 15 ในคาถาที่ 5 ตามหลักคำสอนมงคลชีวิต 38 ประการ การให้ที่จัดว่าเป็นมงคลของชีวิตนั้นต้องเป็นการให้ที่เป็นไปตามหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์ของการให้เท่านั้น การให้สามารถก่อให้เกิดโทษหรือไร้ประโยชน์ได้ หากเป็นการให้ที่ผิดหลักการและเป็นการให้ในสิ่งที่มีโทษหรือไร้ประโยชน์ ดังนั้น การให้ที่เป็นมงคลของชีวิตจึงเป็นการรู้จักให้อย่างเหมาะสมและให้จนติดเป็นนิสัยประจำตัว

คำสำคัญ : การบำเพ็ญทาน, มงคลสูตร, พุทธปรัชญาเถรวาท

ABSTRACT

The purpose of this paper is to study the merit-making practices in Theravada Buddhist philosophy. There are issues to be studied as follows: The practitioner, the devotional tools, the way of practicing, the virtue of devotion practicing and the penalty of lack practicing. The results of the study showed that the teaching of practicing is in a provision of auspiciousness No. 15 on the 5th chapter in the sacred teachings of 38 steps toward of enlightened living. Therefore, the principles of giving could have ideas and approaches to giving furthermore, the giving can be useless and harmful if it is without principles of giving thus might be dis-benefit charity. For those reasons, the merit charity is know how to give in suitability and keeping constant with it.

Keywords: The Practice of Giving, Mangala Sutta, Theravada Buddhist Philosophy

บทนำ

เรื่องที่จะกล่าวต่อไปนี้ นับว่าเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวมนุษย์และเป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถทำได้โดยไม่ยากนัก เรียกว่าเป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถเห็นได้ง่ายและประพฤติปฏิบัติได้โดยสะดวก เป็นการปฏิบัติแล้วทำให้เกิด

ความสุขกายและสบายใจ ตลอดถึงทำให้สังคมโดยรวมเกิดความสมัคสมานสามัคคีกันมากขึ้นได้ กล่าวคือหากคนในสังคมไม่รู้จักกัน ไม่รักกัน และไม่สงสารกันและกัน ก็จะทำให้ความรู้จักกัน รักกัน และสงสารกันขึ้นมาได้โดยฉับพลัน ดังนั้น จึงเป็นที่เข้าใจกันว่าหาก

* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Graduate School, Mahamakut Buddhist University

คนในสังคมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลยังไม่เมตตากรุณาต่อกันและกันได้และในระดับสังคมขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ยังไม่สนิทสนมกลมเกลียวกันได้นั้นสันนิษฐานว่าเป็นเพราะขาดคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมคือการบำเพ็ญทานหรือการให้นั่นเอง

การบำเพ็ญทานตามที่กล่าวข้างต้นนี้ ผู้เขียนเข้าใจว่าเป็นคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องเคยมีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือประสบการณ์ทางตรงแห่งการบำเพ็ญทาน ได้แก่ การที่ตนเองได้เคยให้สิ่งของหรือให้บางอย่างที่เป็นนามธรรม เช่น การให้อิถุนานหรือการให้กำลังใจ เป็นต้น ส่วนประสบการณ์ทางอ้อมแห่งการบำเพ็ญทาน ได้แก่ การที่ตนเองได้เคยเห็นหรือเคยได้ฟังเรื่องการให้ของคนรอบข้างที่รู้จักกันบ้างไม่รู้จักบ้าง ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าเรื่องการบำเพ็ญทานนี้เป็นประสบการณ์ที่ใครๆ ก็เคยผ่านมาแล้ว แต่ถ้าพิจารณาจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการให้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลทั้งในระดับสังคมแล้ว ทำไมการหวาดระแวงกัน การไม่คุ้นเคยกัน การไม่รักกัน การไม่สงสารกัน และการไม่สมัคสมานสามัคคีกัน ก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ในสังคมอย่างเสมอต้นเสมอปลาย จนทำให้ดูเหมือนว่าการให้ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ตามที่รู้และเข้าใจกันเลย หรือจริงๆ แล้ว การให้นั้นก่อให้เกิดประโยชน์ดังกล่าวได้จริง แต่ที่การให้ยังไม่สามารถบรรลุถึงประโยชน์ตามที่กล่าวได้นั้น อาจเป็นเพราะเหตุปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น การไม่รู้ไม่เข้าใจที่มาและความหมายของการบำเพ็ญทานอย่างแท้จริง ตลอดถึงเรื่องเกี่ยวกับการบำเพ็ญทานตามแนวทางมงคลสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นอาจเป็นหลักคำสอนที่

ผู้เกี่ยวข้องยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงทำให้หลายสิ่งหลายอย่างที่จะเกิดขึ้นในทุกระดับกลับกลายเป็นไม่เกิดขึ้นเลยหรือเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย มีหน้าซ้ำ ผลที่เกิดขึ้นกลับกลายเป็นผลร้ายหรือผลเสียไปก็มี สรุปแล้วการบำเพ็ญทานนี้จึงน่าจะไม่ใช่เรื่องที่ย่ำแย่แล้ว ถึงแม้ทานจะเป็นคุณธรรมจริยธรรมระดับพื้นฐานตามที่กล่าวมาแล้วก็ตาม

บทความนี้ ผู้เขียนมุ่งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเชิงวิชาการและแนวการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา กล่าวคือเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบำเพ็ญทานตามแนวทางมงคลสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับผู้บำเพ็ญทาน เครื่องมือการบำเพ็ญทาน วิธีการบำเพ็ญทาน อานิสงส์การบำเพ็ญทาน และเรื่องโทษที่ขาดการบำเพ็ญทาน ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังกล่าว การแสดงเนื้อหาต่อไปนี้จะเริ่มไล่เรียงจากมงคลสูตร ซึ่งเป็นสูตรที่แสดงหลักแห่งการประพฤติปฏิบัติที่เป็นมงคลหรือเป็นสิ่งที่ดีงามสำหรับชีวิตและสังคมเป็นลำดับไป

มงคลสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท

ความเป็นมาของมงคลสูตร

เป็นที่ทราบกันดีว่าในพระพุทธศาสนานี้มีพระสูตรอยู่ชุดหนึ่งที่เป็นที่นิยมมาเป็นกรอบในการดำเนินชีวิตและนิยมนำไปเป็นบทสวดสำหรับเสริมสร้างศรัทธาให้กับตนเองและคนอื่นๆ โดยประวัติศาสตร์ความเป็นมาแล้ว พระสูตรนี้เกิดขึ้นจากคนในชมพูทวีปมีความสงสัยใคร่รู้ว่าอะไรคือมงคลของชีวิต คือชีวิตนี้จะเป็นชีวิตที่เจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้านด้วยการประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร ซึ่งในตอน

นั้น ก็ปรากฏว่าประชาชนมีแนวความคิดอยู่ 3 แบบ คือ 1. ทิฐุมังคลิกะ ได้แก่ ประชาชนที่มีแนวความคิดว่าหากตื่นเช้าขึ้นมาแล้วได้เห็นในสิ่งที่สังคมสมมติว่าเป็นมงคลก็นับว่าเป็นมงคลของชีวิตแล้ว เช่น คนบางคนในโลกนี้ ตั้งแต่เช้าเห็นนกกระเด็นบ้าง เห็นต้นมะตูมรุ่มบ้าง เห็นหญิงมีครรภ์บ้าง เห็นเด็กรุ่มนุ่ม ตกแต่งประดับกาย เทินหม้อเต็มน้ำบ้าง ปลาตะเพียนแดงสดบ้าง ม้าอาชาในยบ้าง รถเทียมม้าบ้าง โคผู้บ้าง โคเมียบ้าง โคแดงบ้าง ก็หรือว่าเห็นรูปแม่อื่นใด เห็นปานนั้น ที่สมมติกันว่าเป็นมงคลยิ่ง เป็นต้น 2. สุตมังคลิกะ ได้แก่ ประชาชนที่มีแนวความคิดว่าชีวิตนี้หากได้ฟังในสิ่งที่สังคมยกย่องว่าเป็นมงคลของชีวิตยอมทำให้ชีวิตมีความเจริญก้าวหน้า เรียกว่าชีวิตนี้ทั้งวันทั้งคืนหรือตลอดไปก็จะเกิดแต่สิ่งดีงาม เช่น คนบางคนในโลกนี้ ลูกขึ้นแต่เช้า ได้ยินเสียงเช่นนี้ว่า เจริญแล้ว เจริญอยู่ เต็ม ขาว ใจดี สิริ เจริญด้วยสิริ วันนี้ ฤกษ์ดี ยามดี วันดี มงคลดี หรือเสียงที่สมมติว่ามงคลยิ่งอย่างใดอย่างหนึ่ง เสียงที่ได้ยินนี้ เรียกว่าสุตมงคล และ 3. มุตมังคลิกะ ได้แก่ ประชาชนที่มีแนวความคิดว่าการได้สัมผัสหรือแตะต้องสิ่งที่ชอบสิ่งที่รักยอมทำให้ชีวิตมีความสุขและเจริญรุ่งเรือง เช่น คนบางคนลูกแต่เช้า สูดกลิ่นดอกไม้มีกลิ่นดอกปทุมเป็นต้นบ้าง เคี้ยวไม้สีฟันขาวบ้าง จับต้องแผ่นดินบ้าง จับต้องข้าวกล้าเขียวบ้าง มูลโคสดบ้าง เต่าบ้าง งาบ้าง ดอกไม้บ้าง ผลไม้บ้าง ฉาบทาด้วยดินขาวโดยชอบบ้าง นุ่งผ้าขาวบ้าง โปกผ้าโปกขาวบ้าง ก็หรือว่าสูดกลิ่น ลิ้มรส หรือถูกต้องโผฏฐัพพะที่สมมติว่าเป็นมงคลยิ่งอย่างอื่นใด เห็นปานนั้น สิ่งดังกล่าวมานี้ เรียกว่า มุตมงคล (DhammaPerfect@yahoo.com, 2561)

จากที่ประชาชนในชมพูทวีปมีแนวความคิดแบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังกล่าวนั้น จึงทำให้แต่ละฝ่ายไม่ยอมรับกันและกัน โดยแต่ละฝ่ายก็ยืนอยู่บนหลักการของตนเองว่าถูกต้องและดีที่สุด ดังจะเห็นได้จากที่ประชาชนทั้ง 3 กลุ่มต่างระบุว่าแนวความคิดของพวกอื่นด้อยและไม่ดีนั่นเอง ส่วนแนวความคิดของพวกตนเองนั้นดีที่สุดและดีกว่าของพวกอื่นด้วย จนในที่สุด ประชาชนทั้งหมดในชมพูทวีปก็แตกกันเป็นเสี่ยงๆ ไม่สามารถที่จะพูดคุยกันได้ ซึ่งการพูดคุยกันไม่ได้นี้ไม่ได้มีเฉพาะแต่เรื่องนี้เท่านั้น แต่ได้ลุกลามไปในเรื่องอื่นๆ ด้วย จึงทำให้ประชาชนในสังคมเกิดความทุกข์ระทมเพราะไม่สามารถหาคำตอบที่ดีที่สุดได้ เรียกว่าเริ่มมีความขัดแย้งกันและกันอย่างฝังแน่น สรุปลแล้ว พวกทิฐุมังคลิกะ พวกสุตมังคลิกะ และพวกมุตมังคลิกะแตกแยกกันอย่างถึงรากถึงโคนจนไม่สามารถหันมาใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมได้ ต่อมา พวกเทวดาซึ่งประจำอยู่ในชั้นต่างๆ ตั้งแต่อารักขเทวดา ภูมิเทวดา อากาศวรรกเทวดา จตุมหาราชิกเทวดา อกนิภูเทวดา สุทัสสีเทวดา จนถึงหิมนจักรวาล ก็พากันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องมงคลของชีวิต เช่นเดียวกันกับเหล่ามนุษย์ แต่เหล่าเทวดาและพรหมก็ยังไม่สามารถเฉลยปัญหาดังกล่าวได้ จนล่วงเลยเวลาไป 12 ปี เหล่ามนุษย์เทวดา และพรหมก็แตกแยกกันเป็น 3 พวกคือ พวกทิฐุมังคลิกะ พวกสุตมังคลิกะ พวกมุตมังคลิกะ และก็ยังไม่สามารถตอบปัญหาเรื่องมงคลของชีวิตได้ จนในขณะนั้น ทั้งสากลโลกเกิดความวุ่นวายหรือโกลาหลเพราะไม่รู้คำตอบที่ถูกต้องสำหรับเรื่องมงคลของชีวิต

หลักคำสอนในมงคลสูตร

หลังจากที่ไม่ได้คำตอบเกี่ยวกับมงคลของชีวิตแล้ว พวกมนุษย์ เทวดา และพรหมต่างไม่ยุ่งเกี่ยวกับพวกที่มีความคิดเห็นต่างจากตน จนในที่สุด ได้มีเทวดาตนหนึ่งเกิดความกล้าหาญจำแลงตนลงมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ซึ่งตอนนั้นประทับอยู่วัดพระเชตุวัน โดยเทวดาได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าถึงที่ที่พระองค์ประทับอยู่ ถวายบังคมแล้วไปยืนอยู่ ณ จุดที่เหมาะสมพร้อมกราบทูลถามปัญหา ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสบอกมงคลชีวิต 38 ประการ ซึ่งปรากฏอยู่ในขุททกนิกาย ขุททกปาฐะและขุททกนิกาย สุตตนิบาต (ขุ.ขุ. 25/5/3, ขุ.สุ. 25/317/376)

สำหรับหลักคำสอนที่ปรากฏอยู่ในมงคลสูตรนี้เป็นหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้ผู้ปฏิบัติตามประสบแต่ความโชคดี มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต การงาน ครอบครัว และสังคม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2561) ได้แก่

คาถาที่ 1 ประกอบด้วย 1. อเสวนา จ พาลานํ แปลว่า ไม่คบคนพาล (not to associate with fools) 2. ปณฺธิตานญจเสวนา แปลว่า คบบัณฑิต (to associate with the wise) 3. ปูชา จ ปูชนียานํ แปลว่า บูชาคณะที่ควรบูชา (to honor those who are worthy of honor)

คาถาที่ 2 ประกอบด้วย 4. ปฏฺฐีรูปเทสวาโส จ แปลว่า อยู่ในปฏฐีรูปเทศ (good environment) 5. ปุพฺเพ จ กตปุญญตา แปลว่า ได้ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน (having formerly done meritorious deeds) 6. อตฺตสมฺมาปณฺธิ จ แปลว่า ตั้งตนไว้ชอบ (perfect self-adjustment)

คาถาที่ 3 ประกอบด้วย 7. พาหุสจฺจนฺจ แปลว่า เล่าเรียนศึกษามาก (great learning) 8. สิปฺปญฺจ แปลว่า มีศิลปวิทยา (skill) 9. วินโย จ สุสิกฺขิตฺโต แปลว่า มีระเบียบวินัย (highly trained discipline) 10. สุภาสิตา จ ยา วาจา แปลว่า วาจาสุภาพ (well-spoken speech)

คาถาที่ 4 ประกอบด้วย 11. มาตาปิตุอุปัฏฺฐานํ แปลว่า บำรุงมารดาบิดา (support of mother and father) 12/13. ปุตฺตทารุสฺส สงฺคโห แปลว่า สงเคราะห์บุตร (cherishing of children) และสงเคราะห์ภรรยา (cherishing of wife) 14. อนาถุลา จ กมฺมนตา แปลว่า การงานไม่อาภูล (a livelihood which is free from complications)

คาถาที่ 5 ประกอบด้วย 15. ทานญจ แปลว่า รู้จักให้ (charity) 16. ธมฺมจริยา จ แปลว่า ประพฤติธรรม (righteous conduct) 17. ญাতกานญจ สงฺคโห แปลว่า สงเคราะห์ญาติ (rendering aid to relations) 18. อนวชฺซานิ กมฺมานิ แปลว่า การงานที่ไม่มีโทษ (blameless actions)

คาถาที่ 6 ประกอบด้วย 19. อารตี วิรตี ปาปา แปลว่า เว้นจากความชั่ว (abstaining from evils and avoiding them) 20. มชฺชปาณา จ สยฺยญฺโม แปลว่า เว้นจากการดื่มเมา (abstinence from intoxicants) 21. อปฺปมาโท จ ธมฺเมสุ แปลว่า ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย (diligence in virtue)

คาถาที่ 7 ประกอบด้วย 22. คารโว จ แปลว่า ความเคารพ (respect) 23. นิรวาโต จ แปลว่า ความสุภาพอ่อนน้อม (humility) 24. สนฺตุฏฺฐี จ แปลว่า ความสันโดษ (contentment) 25. กตญฺญตา แปลว่า มี

ความกตัญญู (gratitude) 26. กาเลน ธรรมสฺสวณฺ์ แปลว่า ฟังธรรมตามกาล (listening to good advice and the teaching of Truth on due occasions)

คาถาที่ 8 ประกอบด้วย 27. ขนฺติ จ แปลว่า มีความอดทน (tolerance) 28. โสวจสฺสตา แปลว่า เป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย (amenability to correction) 29. สมณานนฺจ ทสฺสนิ แปลว่า พบเห็นสมณะ (seeing the holy men) 30. กาเลน ธรรมสากฺจนา แปลว่า สนทนาธรรมตามกาล (religious discussion at due seasons)

คาถาที่ 9 ประกอบด้วย 31. ตโป จ แปลว่า มีความเพียรเพิกกิเลส (self-control) 32. พรหมจริยญฺจ แปลว่า ประพฤติพรหมจรรย์ (a holy life) 33. อริยสจฺจาน ทสฺสนิ แปลว่า เห็นอริยสัจ (discernment of the Noble Truths) 34. นิพฺพานสจฺฉิกิริยา จ แปลว่า ทำพระนิพพานให้แจ้ง (realization of Nibbana)

คาถาที่ 10 ประกอบด้วย 35. ฌณฺฐสฺส โลกธมฺเมหิ จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ แปลว่า ถูกโลกธรรม จิตไม่หวั่นไหว (to have a mind which is not shaken when touched by worldly vicissitudes) 36. อโสภํ แปลว่าจิตไร้เศร้า (to have the mind which is free from sorrow) 37. วิรชํ แปลว่า จิตปราศจากธุลี (to have the mind which is undefiled) 38. เขมํ แปลว่า จิตเกษม (to have the mind which is secure)

ตั้งแต่คาถาที่ 1 ถึงคาถาที่ 10 จะเห็นว่า หลักคำสอนในมงคลสูตรทั้งหมดนี้เป็นหลักการที่ให้แนวทางในการดำเนินชีวิตทุกรูปแบบ คือ วิธีการพัฒนาตนทั้งภายในและ

ภายนอก วิธีการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น วิธีการดูแลครอบครัว วิธีการทำงานให้เจริญก้าวหน้า หรือแม้แต่วิธีการเข้าถึงความจริงสูงสุดคือนิพพาน ดังนั้น คำสอนทั้งหมดเหล่านี้จึงจัดได้ว่า หากประชาชนได้นำมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติแล้ว ผลดีโดยรวมย่อมเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายในสังคม สรุปลแล้ว การถกเถียงกันของเหล่ามนุษย์ เทวดา และพรหมในเรื่องมงคลของชีวิตจึงจบลงด้วยดี โดยคำตอบไม่ได้เป็นไปตามแนวความคิดทั้ง 3 แบบ คือ ทิฏฐมํคฺคิกะ สุตมํคฺคิกะ และมุตมํคฺคิกะ เพราะการเห็น การฟัง และการสัมผัสนั้นไม่สามารถเป็นมงคลของชีวิตได้ ด้วยสิ่งเหล่านี้ล้วน ไม่สามารถให้ความจริงและความถูกต้องดีงามสำหรับชีวิตได้ กล่าวคือหากการได้เห็นในสิ่งที่ตนเองต้องการเห็นเป็นมงคลของชีวิตแล้ว ชีวิตนี้คงหาสิ่งที่เห็นแล้วไม่เป็นมงคลของชีวิตเป็นจำนวนมาก ส่วนการได้ฟังในสิ่งที่ต้องการแล้วเป็นมงคลของชีวิต ชีวิตนี้คงต้องลำบากอยู่มิใช่น้อย เพราะโดยส่วนใหญ่สิ่งที่ได้ฟังในชีวิตประจำวันมักจะเป็นสิ่งที่ตนไม่อยากจะฟัง อีกประการหนึ่ง การได้สัมผัสในสิ่งที่ต้องการสัมผัสนั้นเป็นมงคลของชีวิต การดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการแสวงหาในสิ่งที่ต้องการสัมผัสหรือแตะต้องนั้นย่อมเกิดความทุกข์ทรมานมาก เพราะในความเป็นจริงของชีวิตแล้ว การได้สัมผัสในสิ่งที่ต้องการนั้นแทบเกิดขึ้นน้อยครั้งมากหรือไม่เคยเกิดขึ้นเลยตลอดชีวิต ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงไม่ทรงเห็นด้วยกับทั้ง 3 แนวความคิดเหล่านั้น เพราะพระองค์ทรงมองว่าแนวความคิดเหล่านั้นมีแต่จะนำอวมงคลมาให้แก่ชีวิต จึงมองไม่เห็นทางที่แนวความคิดเหล่านั้นจะนำความเป็นมงคล

มาให้แก่ชีวิตอย่างยั่งยืนเลย ท้ายที่สุด ในหลักคำสอนตามแนวมงคลสูตรนี้ พระพุทธองค์จึงยืนยันอย่างชัดเจนว่าหากได้พัฒนาชีวิตตามหลักคำสอนทั้ง 38 ประการเหล่านี้ ความทุกข์ก็จะหายไปและความสุขก็จะเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน

การบำเพ็ญทานตามแนวมงคลสูตร

บรรดาการบำเพ็ญคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ในมงคลสูตร 38 ประการนี้ ในที่นี้ผู้เขียนจะแสดงคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการบำเพ็ญทาน ซึ่งเป็นหลักการที่ 15 อยู่ในคาลาลาดับที่ 5 อนึ่ง ทานญจ แปลว่า รู้จักให้ (charity) นี้ มีข้อสังเกตให้พุทธศาสนิกชนเห็นได้ชัดเจนอยู่หลายประการ กล่าวคือมงคลของชีวิตคือการบำเพ็ญทานนี้เป็นคุณธรรมจริยธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนหลังจากสอนเรื่องการพัฒนาตน เช่น การศึกษาเล่าเรียน การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต การบูชาบุคคลที่ควรบูชา เป็นต้น เรื่องการดูแลครอบครัว เช่น การบำรุงเลี้ยงดูพ่อแม่ การสงเคราะห์บุตรและภรรยา เป็นต้น และเรื่องวิธีการทำงานให้ก้าวหน้า เช่น การทำงานไม่ให้อากุล เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าประสงค์ที่จะให้พุทธศาสนิกชนดูแลชีวิต ครอบครัว และการทำงานของตนเองให้เรียบร้อยดีงามก่อน เพราะหากชีวิตของตนเองและคนที่รักหรือสิ่งที่รักของตนยังไม่เอื้อต่อความเจริญรุ่งเรืองแล้ว การให้หรือการบำเพ็ญทานของตนอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอื่นๆ ไปด้วย ดังจะเห็นได้จากชีวิตจริงๆ ของประชาชนในสังคมที่สามารถประกอบกิจการมเพื่อคนอื่นและสังคมได้ดั่งนั้นมักเกิดขึ้นจากการที่ประชาชนสามารถบริหารจัดการชีวิตของ

ตนเองและคนรอบข้างได้อย่างเหมาะสมก่อนแล้ว

สำหรับเรื่องการบำเพ็ญทานตามแนวมงคลสูตรนี้มีเนื้อหาในการนำเสนออยู่หลายประเด็น ในที่นี้ ผู้เขียนจึงขอใช้ประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้แสดงเป็นหลักการ

ผู้บำเพ็ญทาน

การให้หรือการบำเพ็ญทานตามแนวมงคลสูตรนี้ จัดว่าเป็นมงคลของชีวิตได้ เพราะทำให้ผู้ให้หรือผู้บำเพ็ญทานสามารถพัฒนาตนเองได้ 2 ระดับ คือ 1. ได้ชื่อว่าเป็นคนมีบุญ เพราะการให้นี้เป็นการสร้างบุญบารมี ขึ้นพื้นฐานได้ดีที่สุดและง่ายที่สุด คือ ทานนี้เป็นคำสอนที่เป็นพื้นฐานต่อยอดไปสู่การรักษาศีล และการเจริญภาวนาได้ดียิ่ง พร้อมทั้งทานนี้ยังสามารถทำให้ผู้ให้เบากายและสบายใจได้ เพราะไม่ถูกความโลภครอบงำ เป็นชีวิตที่มีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่นมาก เรียกว่าแทบจะไม่มีวาทะวณการวาทะหรือเดือดร้อนในการขวนขวายหาสิ่งของมาปรนเปรอความอยากได้ อยากมีของตนเอง 2. ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำคน เพราะการให้นี้เป็นหลักการในการยึดเหนี่ยวหรือยึดโยงผู้คนในสังคมไว้ด้วยกันอย่างแนบแน่น กล่าวคือทุกสังคมจะเป็นปึกแผ่นได้ก็ด้วยการให้ และการให้นี้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ให้ให้มีความโดดเด่นเป็นผู้นำคนได้เสมอ เพราะการให้ถือว่าเป็นสื่อแห่งการดึงดูดคนเข้าหาผู้ให้ ตรงกันข้าม ผู้รับหรือผู้ไม่ให้อะไรๆ ใครเลย ย่อมเป็นได้เพียงผู้ตามหรือไม่ได้เป็นอะไรเลย เพราะผู้ไม่ให้เท่ากับเป็นการบอกว่ายังไม่พร้อมที่จะเป็นผู้นำได้นั่นเอง

เครื่องมือการบำเพ็ญทาน

การให้ทานนี้ย่อมต้องมีอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการให้ เพราะในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราย่อมต้องประสบพบเจอกับหลายคนและหลากหลายรูปแบบ เรียกว่ามีทั้งผู้มาให้และมาขอ หรือแม้แต่ตัวเราเองก็เป็นทั้งผู้ให้และผู้ขอ ซึ่งนัยย่อมขึ้นอยู่กับการวางสถานภาพของตนเอง เป็นสำคัญ สำหรับการบำเพ็ญทานในมงคลสูตรมีการบอกการให้อยู่ 3 แบบ คือ 1. อามิสทาน การให้วัตถุสิ่งของ การให้ในลักษณะแบบนี้เป็นการให้ที่ดูเหมือนจะง่ายหรือยากก็ได้ เพราะหากไม่ศรัทธาหรือไม่เชื่อมั่นในการให้แล้ว ถึงแม้ตนเองจะมีสิ่งของจำนวนมากก็ไม่สามารถให้ได้เหมือนกัน แต่ถ้ามีความเชื่อมั่นในหลักการให้แล้ว การให้ของผู้ให้ถึงแม้จะมีจำนวนวัตถุสิ่งของน้อยนิด แต่บุญกุศลที่เกิดขึ้นจากการให้นั้นกลับมีมากมายมหาศาล ดังนั้น การให้วัตถุสิ่งของจะเป็นบุญกุศลมากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นหรือพลังแห่งการให้ของผู้ให้เป็นหลัก ส่วนจำนวนสิ่งของที่จะให้นั้นเป็นความสำคัญในลำดับรอง

2. ธรรมทาน การให้ธรรมะหรือให้ความรู้และคำแนะนำสั่งสอน การให้ในลักษณะนี้เป็นการให้ที่ยิ่งใหญ่ เพราะเป็นการให้ในสิ่งที่หาซื้อไม่ได้และเป็นการให้ในสิ่งที่ถูกต้องดีงามด้วยบุคคลที่ประกอบการให้ในลักษณะนี้จะเห็นได้ว่าเป็นรูปธรรมคือครูบาอาจารย์หรือพ่อแม่ เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีความรักและความห่วงใยลูกศิษย์หรือลูกหลานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ส่วนบุคคลประเภทอื่นๆ ก็สามารถอยู่ในคุณธรรมจริยธรรมนี้ได้เหมือนกัน หากแต่ต้องเป็นผู้มุ่งประพฤติตนเป็นผู้ให้ในลักษณะดังกล่าว (อง.ทุก. 20/386/114) 3.

อภัยทาน การยับยั้งหรือการควบคุมความโกรธของตนเอง เป็นการไม่พยาบาทหรือประทุษร้ายผู้อื่น ไม่จองเวร ไม่ผูกโกรธ พร้อมที่จะมองคนอื่นด้วยความเมตตากรุณา อีกประการหนึ่ง อภัยทานนี้ก็ควรเกิดขึ้นในตนเอง เพื่อตนเองด้วย เพราะบางครั้งตัวเรายังรู้สึกโกรธตัวเราเอง ด้วยไม่สามารถทำอะไรได้ตามที่ตัวเองคาดหวัง ดังนั้น อภัยทานนี้นอกจากเป็นไปด้วยความรักและสงสารคนอื่นแล้วยังต้องแผ่แผ่มาด้วยตนเองด้วย

วิธีการบำเพ็ญทาน

การให้ทานนี้ นอกจากจะระบุถึงผู้บำเพ็ญและเครื่องมือแล้ว วิธีการบำเพ็ญทานก็มีความสำคัญอยู่มิใช่น้อย เพราะการจะตัดสินว่าการให้ได้ผลานิสงส์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้ง 3 ดังนี้ 1. วัตถุสิ่งของที่จะให้ต้องเป็นสิ่งที่ตนเองมีอยู่และได้มาด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่ใช่สิ่งของที่ได้มาโกงหรือเบียดเบียนใครได้มาแล้วเอามาให้ ดังนั้น ในเรื่องวัตถุที่ให้นี้จึงมองไปที่ที่มาของวัตถุเป็นหลัก หากที่มาของวัตถุบริสุทธิ์ บุญกุศลจากการให้ก็จะมาก ตรงกันข้าม แม้วัตถุที่ให้นี้จะมีจำนวนมากและใหญ่โต หากได้มาโดยมิชอบ บุญกุศลก็หาเกิดขึ้นไม่

2. เจตนา เมื่อพิจารณาสิ่งของที่จะให้แล้ว ก็ต้องตรวจสอบดูความตั้งใจหรือเจตนาของผู้ให้ด้วย โดยเจตนาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้การให้เป็นบุญกุศลได้นั้นต้องประกอบด้วยเจตนาดีหรือกุศลเจตนาใน 3 ช่วงเวลาการให้ ได้แก่ ก่อนให้ ขณะให้ และหลังการให้ ต้องมีเจตนาที่บริสุทธิ์ กล่าวคือก่อนให้ต้องมีความเชื่อมั่นในการให้ ขณะให้ต้องไม่ลังเลสงสัยในการให้ และหลังการให้ต้องมีจิตใจสละออกไปจริงๆ

ไม่เสียดาย รู้สึกรู้สึใจดีใจที่ได้ให้ เป็นการให้แบบยึดติดในการให้ 3. บุคคล การให้นี้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ฝ่าย คือ ผู้รับและผู้ให้ ตามหลักการแล้ว ทั้งผู้รับและผู้ให้ต้องบริสุทธิ์ ด้วยกันทั้งสองฝ่ายจึงจะเป็นบุญกุศล เรียกว่า ผู้รับและผู้ให้ต้องมีคุณธรรมจริยธรรมด้วยกัน ทั้งสองฝ่าย พร้อมกันนี้ การให้ไม่ควรเป็นการให้ที่ไม่จำเพาะเจาะจง เป็นการให้เพื่อส่วนรวม หรือสงฆ์จริงๆ จึงจะเป็นบุญกุศลยิ่ง ดังที่ พระพุทธเจ้าตรัสถึงทานไว้ 2 แบบ (ม.อ. 14/710-713/459-461) คือ 1. ปาฏิบุคลิกทาน การให้จำเพาะบุคคล (offering to a particular person) 2. สังฆทาน ทานที่ถวายแก่สงฆ์เป็นส่วนรวม (offering to the Sangha) พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญทานแบบที่ 2 เพราะประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการให้นั้นมีมากกว่า

อานิสงส์การบำเพ็ญทาน

การให้นี้จัดว่าเป็นมงคลของชีวิต เพราะเป็นพฤติกรรมที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความเจริญก้าวหน้าของชีวิตในโลกนี้และโลกหน้า กล่าวคือชีวิตนี้จะมีมีความสุขกายและสบายใจมิได้เลยหากปราศจากเสียซึ่งการให้ ดังจะเห็นได้จากชีวิตของคนในสังคมนั้นจะรุ่มรวยทันที หากสังคมเต็มไปด้วยผู้รับและผู้อยากได้ เรียกว่าหากสังคมมีผู้รับมากกว่าผู้ให้ ความรุ่มรวยของสังคมย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ ประเด็นนี้สามารถพิจารณาได้จากสังคมที่มีคนชอบคดโกง ทุจริต คอรัปชั่น ย่อมจะส่งผลให้สังคมโดยรวมรุ่มรวย เพราะสังคมจะเต็มไปด้วยการแก่งแย่งกันเพื่อให้ได้สิ่งของมาเป็นของตนเอง จนในที่สุด สังคมแบบนี้ก็จะล่มสลายไป ส่วนอานิสงส์ของทานนี้สามารถเห็น

ได้ 2 ระดับ คือ 1. อานิสงส์ในชาตินี้ การให้นี้สามารถให้ผลได้เลยในชาตินี้ กล่าวคือผู้ให้ย่อมได้อานิสงส์ในระดับตนเอง ได้แก่ มีความสุขกายสุขใจ มีทรัพย์สินเงินทอง มีมิตรรักไมตรี มีเสน่ห์น่าสนใจ และได้อานิสงส์ในระดับสังคม ได้แก่ มีคนคบหาสมาคมด้วย มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม มีความมองอาจสง่าผ่าเผยในสังคม 2. อานิสงส์ในชาติหน้า การให้หลังจากได้อานิสงส์ในชาตินี้แล้ว อานิสงส์ที่ได้ในชาตินี้ก็มีผลสืบเนื่องไปในชาติต่อไปด้วย กล่าวคืออานิสงส์ทั้งในระดับตนเอง และระดับสังคมยังให้ผลต่อเนื่องกันไป ตลอดทั้งเมื่อตายจากโลกนี้ไปแล้วก็สามารถเป็นเงื่อนไขไปสู่การเกิดในสวรรค์ได้อีก

โทษที่ขาดการบำเพ็ญทาน

การให้นอกจากได้รับอานิสงส์ผลบุญแล้ว ยังสามารถก่อให้เกิดโทษได้ ถ้าเป็นการให้ที่ไม่ถูกต้องตามหลักการและเป็นการให้ในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น การให้ต่อไปนี้จึงเป็นพฤติกรรมที่พุทธศาสนิกชนควรงดเว้น ได้แก่ 1. การให้ที่ผิดหลักการ การให้ที่ถือว่าเป็นโทษนี้คือการให้ที่เกิดขึ้นด้วยวิธีคิดที่ไม่เป็นสัมมาทิฐิ หรือการให้ที่ไม่ถูกต้องตามหลักมงคลชีวิต การให้ในลักษณะนี้จะเห็นได้จากการให้บนพื้นฐานที่เรียกร้องการใช้หนี้คืน หรือตอบแทนคุณคืน เช่น ให้ยืมเงินหรือให้ยืมสิ่งของ ตลอดจนการให้เพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันและกัน เป็นต้น การให้เช่นนี้ไม่สามารถจัดเข้าในการให้ที่เป็นมงคลของชีวิตได้ เพราะเป็นการให้ที่มีเงื่อนไขแห่งการสมผลประโยชน์กัน ดังนั้น การให้แบบนี้จึงถือว่าเป็นผิดหลักแห่งการให้ที่เป็นมงคลของชีวิต 2. การให้ในสิ่งที่มีโทษ เป็นการให้ในสิ่งที่ไม่ทำให้ผู้ถูกให้มีชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในระยะสั้น ปาน

กลาง และระยะยาว การให้ลักษณะนี้ก็มี การให้สุราเมรัย ซึ่งเป็นการให้ที่เป็นเงื่อนไขไปสู่ การละเมิดศีลข้อที่ 5 และการให้อาหาร ยุทโธปกรณ์ เป็นการให้ที่ไม่ก่อให้เกิด สันติภาพในสังคม ตลอดถึงการให้มหรสพรื่น เรือง จัดว่าเป็นการให้ที่เป็นอบายมุข เพราะทำ ให้ประชาชนตั้งอยู่ในความประมาท

บทสรุป

ตามที่กล่าวมาแล้วแต่เบื้องต้นว่า เรื่องมงคลชีวิตนี้เกิดขึ้นจากการโต้แย้งถกเถียง กันของเหล่ามนุษย์ เทวดา และพรหม จนใน ที่สุด พระพุทธเจ้าได้ให้คำแนะนำแก่สรรพสัตว์ ว่า ชีวิตที่จะมีมงคลหรือชีวิตที่เป็นมงคลนั้น ไม่ใช่การได้กิน การได้เห็น และการได้สัมผัสสิ่ง ที่ตนเองชอบหรือต้องการ แต่ชีวิตเป็นมงคลได้ ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนทั้ง

38 ประการดังกล่าว เป็นต้นว่า มีการให้ (ทานนจ) มงคลข้อที่ 15 ในคาถาที่ 5 ตาม รายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น ชีวิตที่เป็น มงคลจึงเป็นชีวิตที่ไม่ใช่หาผลประโยชน์ใส่ตน แต่เป็นชีวิตที่รู้จักให้อย่างเหมาะสม เรียกว่า ต้องมีพฤติกรรมการให้จนติดเป็นนิสัย ประจำตัว โดยหากมีวัตถุสิ่งของที่สามารถให้ ได้ก็ควรให้ หรือหากมีความรู้มีคำแนะนำดีๆ ก็ ควรบอกกล่าวผู้อื่นให้ได้รับ เพราะการให้ธรรมะ หรือความรู้จริงนั้นจัดว่าเป็นการให้ที่สูงสุด ดัง พระพุทธพจน์ที่ว่า “สพพทานं ธมมทานं ชินา ติ แปลว่า การให้ธรรมชนะการให้ทั้งปวง” (ขุ.ธ. 25/34/63) ตลอดจนหากเกิดความรู้สึก ไม่ชอบ โกรธเกลียด อยากทำร้าย ก็ควรปล่อย ผ่านความรู้สึกดังกล่าวไปด้วยเมตตากรุณา ใน ที่สุด การให้ที่เป็นมงคลของชีวิตก็จะเกิด ขึ้นกับตนและสังคมได้อย่างแท้จริง

แหล่งอ้างอิง

- คณะกรรมการแผนตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2538). *มงคลัตถที่ปณีแปล เล่ม 2*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2540). *มงคลัตถที่ปณีแปล เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2540). *มงคลัตถที่ปณีแปล เล่ม 4*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2544). *มงคลัตถที่ปณี แปล เล่ม 5*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิริ). (2533). *มงคล 38*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : พระ นครการพิมพ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2533). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2561). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม* (ออนไลน์). http://www.84000.org/tipitaka/dic/index_dd.php. เข้าถึงข้อมูลเมื่อ วันที่ 16 มีนาคม 2561.
- พระมหาเจดีย์ว กิตติปาโล. (2537). *38 มงคลชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.

พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2561). มงคลที่ 15 บำเพ็ญทาน มงคลชีวิต 38 ประการ ฉบับทางก้าวหน้า (ออนไลน์). http://www.kalyanamitra.org/th/mngkhlchiwit38_detail.php?page=104. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2561.

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2545). มงคลชีวิต ฉบับทางก้าวหน้า. กรุงเทพฯ : บริษัทฐานการพิมพ์ จำกัด.

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจันทิ์ จันทร์). (2534). ธรรมเทศนามงคล 38. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

วศิน อินทสระ. (2527). สาระสำคัญแห่งมงคล 38. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.

_____. (2530). สาระสำคัญแห่งมงคล 38 เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กิจเจริญ.

สมเด็จพระสังฆราช (อุฎฺฐายี จวน). (2530). มงคลในพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กิตติวรรณปิ่นเกล้า.

DhammaPerfect@yahoo.com. (2561). เรื่องมูลเหตุเกิดมงคลปัญหา (ออนไลน์).

<http://www.84000.org/tipitaka/attha/attha.php?b=25.0&i=5>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2561.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญจากเพลงประกอบละครพื้นบ้าน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

THE DEVELOPING OF READING COMPREHENSION ACHIEVEMENT
FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS BY USING FOLK DRAMA SONGS

อรอนงค์ โมงประณีต*

Onanong Mongpraneet

E-mail: thaiedu@cpru.ac.th

ปุ่น ชมภูพระ**

Pun Chompuphra

พัทธนันท์ พาป้อ**

Phattanant Papor

ปพิชญา พรหมกันธา**

Papichaya Promkuntha

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยเพลงประกอบละครพื้นบ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านโสภะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Arithmetic), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญ จากเพลงประกอบละครพื้นบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้านผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแตกต่างกันโดยสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การพัฒนาผลสัมฤทธิ์, การอ่านจับใจความสำคัญ, เพลงประกอบละครพื้นบ้าน

ABSTRACT

This research aims to develop reading comprehension achievement of students in grade 4, as taught by folk drama songs. The sample used in this study were students at four-year Chumchon BanSok schools. Under the Office of Primary Education Chaiyaphum District 1 who are studying in the academic year 2561, 21 people were selected by a specific (Purposive Sampling).

The instruments used in the experiment were 1) lesson plans, the number of 8 plan 2) learning achievement test of reading light. Three important is a multiple-choice

*นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

**อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

answer 4 options. The 30 an statistical analysis, including the Percentage), average. (Arithmetic), the standard deviation (Standard Deviation).

The research found that the reading comprehension achievement importance. From the folk music of grade 4 in the comparison of the reading comprehension achievement. The importance of. Some students found that achievement scores after studying The static level. 05.

Keywords : Development outcomes, reading comprehension achievement, using folk drama song

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติและเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่แสดงความเป็นไทย คนไทยใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เพราะภาษาไทยเป็นสื่อกลางที่ทำให้คนในชาติเข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อสารได้ตรงกัน ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งถ่ายทอดประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้ดำรงอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันของคนในชาติ ดังที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และการดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์

วิจารณ์ และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.2)

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2552, น.45) กล่าวว่า การอ่านจับใจความสำคัญเป็นการอ่านเพื่อค้นหาประเด็นสำคัญของเรื่อง อันประกอบด้วยประโยคสำคัญของย่อหน้าต่างๆ ซึ่งผู้อ่านนำมาเรียบเรียงให้มีใจความกระชับ โดยใช้ภาษาที่เป็นคำพูดของตนเอง แต่ยังคงไว้ด้วยประโยคสำคัญต่างๆ ลักษณะของการอ่านจับใจความสำคัญ ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการทำงานของสมองที่ทำให้อ่านแล้วเข้าใจระบุเป็นใจความของเรื่องได้ถูกต้อง ดังนั้น ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงานนั้นจำเป็นต้องฝึกฝนและพัฒนาการอ่านจับใจความให้ มากขึ้น การอ่านจับใจความ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เพราะในชีวิตประจำวันของนักเรียนต้องอ่านเป็น

จำนวนมาก หากว่านักเรียนอ่านได้รวดเร็วและจับใจความสำคัญได้ก็จะช่วยให้นักเรียนอ่านได้มาก ทำให้มีความรู้มาก สามารถทำงานตามที่ครูมอบหมายได้อย่างรวดเร็ว

สำนักข่าวแห่งชาติกรมประชาสัมพันธ์ (2551, น.25) จากสถิติการอ่านของคนไทย พบว่าคนไทยอ่านลดลง จากร้อยละ 69.1 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 66.3 ในปี 2551 และจากจำนวนคนที่ไม่อ่านหนังสืออีก ร้อยละ 33.7 นั้น ใช้เวลาเพื่อดูโทรทัศน์ถึงร้อยละ 54.3 รองลงมาคือไม่มีเวลาอ่าน ไม่สนใจหรือไม่ชอบอ่านหนังสือ และอ่านหนังสือไม่ออกตามลำดับ ซึ่งจากสถิติโดยภาพรวมพบว่าคนไทยอ่านลดลงเกือบทุกวัย ส่วนใหญ่จะใช้เวลาดูโทรทัศน์มากขึ้น ทำให้จินตนาการน้อยลง อย่างไรก็ตามคนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือน้อยลง จากเฉลี่ย 51 นาทีต่อวัน ในปี 2548 เหลือ 39 นาทีต่อวัน ในปี 2551 โดยมีกลุ่มเยาวชนอ่านมากที่สุด 46 นาทีต่อวัน ปัจจุบันภาษาไทยหรือคำจะเปลี่ยนแปลงไปในหลายทั้งด้านการพัฒนา และการทำลาย ภาษาวิบัติ การใช้คำผิด การเสพสื่อคำแบบผิด ๆ แล้วนำมาใช้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในทางทำลายอาจเกิดจากการออกเสียงไม่ชัดเจน การเขียนคำสะกดการันต์ไม่ถูก เป็นต้น โดยเฉพาะการอ่านและเขียนคำพื้นฐาน เป็นเรื่องที่ต้องย้ำเตือนให้ตระหนัก เพราะไม่ว่าจะเป็นการเขียนในลักษณะที่มุ่งเผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือแม้แต่เขียนระหว่างบุคคลที่คุ้นเคยกัน ถ้ามีคำที่เขียนผิดก็อาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน ส่งผลให้การสื่อสารไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ และทำให้ผู้อ่านเสื่อมความนิยมต่อผู้เขียนได้

จากการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา รายวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านโสกอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นระยะเวลาประมาณ 4 เดือน จากการที่ให้นักเรียนอ่านจับใจความสำคัญ พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่มีทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญได้ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญได้ถูกต้องอยู่ในระดับดี สามารถอ่านจับใจความสำคัญได้ถูกต้องตามอักขรวิธี แต่มีนักเรียนบางคนที่ยังขาดทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญ เช่น เวลาครูให้นักเรียนอ่านบทเรียน หรือหนังสือนอกเวลาแล้วกำหนดคำให้นักเรียนจับใจความสำคัญจากนิทานที่ครูเปิดให้ดูนักเรียนไม่สามารถจับใจความสำคัญจากนิทานที่ครูเปิดให้ดูได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากเพลงประกอบละครพื้นบ้านเพื่อช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

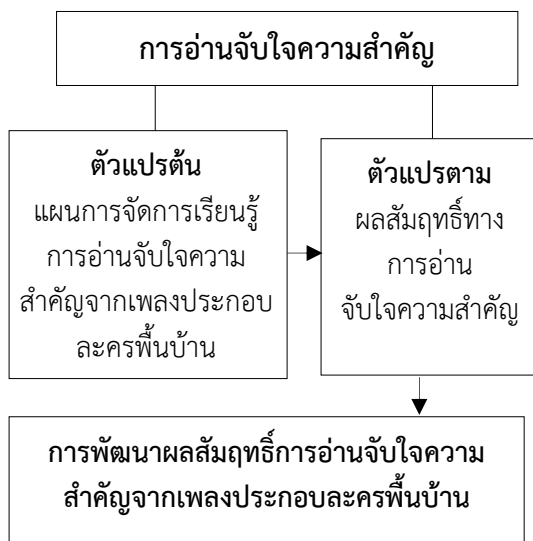
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้เพลงประกอบละครพื้นบ้าน

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้สอนโดยใช้เพลงประกอบละครพื้นบ้าน ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญจากเพลงประกอบละครพื้นบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านโสก โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

การดำเนินการศึกษาทดลองและระยะในการทดลองศึกษาครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้

1. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน เพื่อประเมินพฤติกรรมการเรียนของ นักเรียนระหว่างเรียน

3. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านโสก ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2561

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านโสก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดการจับใจความสำคัญของเรื่องที่เรียนรู้ตามที่กำหนด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญจากเพลงประกอบละครพื้นบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ One group pretest-posttest design ดังนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest-posttest design

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน
(Pre - test)

X หมายถึง การอ่านจับใจความสำคัญ
จากเพลงประกอบละครพื้นบ้าน

T₂ หมายถึง การทดสอบหลังเรียน
(Post - test)

**การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล**

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานเพื่อใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Arithmetic), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างของ คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของกลุ่ม ตัวอย่าง โดยใช้สูตร t-test (Dependent Sample) คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอ่านจับใจความสำคัญ จากเพลงประกอบ ละครพื้นบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำ กิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญ จากเพลง ประกอบละครพื้นบ้าน จำนวน 8 ชุด มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.86 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความ สำคัญ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 14.09 คิดเป็นร้อยละ 46.98 ของคะแนนเต็ม ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.97 และ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 21.14 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.47 ของ คะแนนเต็ม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.36 ด้านผลการเปรียบเทียบคะแนน ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญของ นักเรียน พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การอ่านจับใจความสำคัญ จากเพลงประกอบ ละครพื้นบ้าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับ ใจความสำคัญจากเพลงประกอบละครพื้นบ้าน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับ ใจความสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนก่อน เรียนแล้ว พบว่ามีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มี ส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของการอ่านจับ ใจความสำคัญ จากเพลงประกอบละครพื้นบ้าน ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับ ใจความสำคัญได้ดีขึ้น เข้าใจเรื่องที่อ่าน สามารถสรุปใจความสำคัญ ตอบคำถามจาก เรื่องที่อ่านได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้จาก การฝึกอ่านไปใช้ประโยชน์ในการแสวงหา ความรู้เป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

จากการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้เพลงประกอบละครพื้นบ้าน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งขึ้น คือ ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ แจ่มจำรัส (2547, น. 80) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL Plus กับการสอนอ่านแบบปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL Plus กับกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนอ่านแบบปกติและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วย วิธี KWL Plus กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความและแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนอ่านแบบ ปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL Plus ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL Plus แตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่าน แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนเห็นด้วยกับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL Plus ร้อยละ 85 ซึ่ง

สอดคล้องกับจุฑามาศ ชัยสงคราม (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 84.72/82.22 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.6300 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 63 การพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD คิดเป็น ร้อยละ 82.22 และพิจารณานักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 คิดเป็นร้อยละ 67 ผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบ กลุ่มร่วมมือแบบ STAD ปรากฏว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD นักเรียนสามารถเข้าใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมได้ การจัดทำแผนผังความคิดนำเสนอผลงาน การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องในหนังสือส่งเสริมการอ่าน การทดสอบย่อยท้ายแผน ทุกขั้นตอนมีความเหมาะสม ทันเวลาและได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ

โดยสรุปแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสม นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และมีทักษะด้านการอ่านจับใจความเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

1. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญได้ทุกเรื่อง ทุกกิจกรรมที่สอน และข้อสำคัญจะต้องรู้และเข้าใจวิธีการ

และขั้นตอนการอ่านจับใจความสำคัญได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถอ่านจับใจความสำคัญได้นั้น ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างในด้านความสามารถของแต่ละบุคคล

3. การจัดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญ ครูควรกระตุ้นความรู้เดิมหรือแนวคิดของ นักเรียน ฝึกใช้ความคิดในการระดมสมอง การตั้งคำถาม การจัดลำดับข้อมูลและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันให้มากที่สุด

4. การจัดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญ ครูควรเตรียมตัวในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ล่วงหน้าเป็นอย่างดีเพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ

แหล่งอ้างอิง

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: CURSUA.
- จุฑามาศ ชัยสงคราม. (2552). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- พัชรินทร์ แจ่มจำรูญ. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL-Plus กับวิธีสอนอ่านแบบปกติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- โรงเรียนชุมชนบ้านโสก. (2556). *หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนชุมชนบ้านโสกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1*. ชัยภูมิ: โรงเรียนชุมชนบ้านโสก.
- สำนักข่าวแห่งชาติกรมประชาสัมพันธ์. (2551) สืบค้นข้อมูลวันที่ 12 มีนาคม 2562 จาก <http://thainews.prd.go.th>
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2552). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง **ครุฑน้อย**
 THE STUDY OF CONCEPTION AND STRATEGIES FOR PRESENTING
 IN THE YOUTH LITERATURE OF A LITTLE GARUDA

กนกวรรณ เสงชัยภูมิ*

Kanokwan Ngaochaiphum

E-mail: thaiedu@cpru.ac.th

จิตาภา เปียดขุนทด*

Jidapa Biadkhuntod

พัทธนันท์ พาป้อ**

Phattananant Papor

ปพิชญา พรหมกันธา**

Papichaya Promkuntha

ปุ่น ชมภูพระ**

Pun Chompuphra

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชนไทย เรื่อง **ครุฑน้อย** มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดของงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง **ครุฑน้อย** และ 2) เพื่อศึกษากลวิธีของงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง **ครุฑน้อย** ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง **ครุฑน้อย** จำนวน 10 ตอน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านแนวคิดของผู้เขียนที่ปรากฏในงานเขียนในการศึกษาวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง **ครุฑน้อย** จำนวน 10 ตอนนี้มีการนำเสนอพฤติกรรมและบทสนทนาของตัวละครที่สามารถสะท้อนแนวคิดออกมาได้อย่างชัดเจนโดยแบ่งออกเป็น 3 แนวคิดหลัก คือ 1. แนวคิดด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2. แนวคิดด้านดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ 3. แนวคิดด้านการศึกษา

ด้านกลวิธีการนำเสนอแนวคิด ผู้วิจัยพบว่ามีกลวิธีการนำเสนอแนวคิด 3 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง 2) กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการสร้างตัวละคร และ 3) กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการบรรยาย

เห็นได้ว่าวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง **ครุฑน้อย** ใช้กลวิธีการนำเสนอ แนวคิด 3 กลวิธี คือ กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง การสร้างโครงเรื่องของ คอยนุช มีส่วนสำคัญในการนำเสนอแนวคิดให้ปรากฏขึ้นอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งเรื่อง การสร้างโครงเรื่องในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง **ครุฑน้อย** มี 3 ลักษณะ คือ 1) โครงเรื่องที่แสดงถึงความพากเพียรพยายามของตัวละคร 2) โครงเรื่องที่แสดงถึงความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว และ 3) โครงเรื่องที่แสดงถึงภัยธรรมชาติ กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการสร้างตัวละครส่วนใหญ่จะนำเสนอแนวคิดผ่านตัวละครเอกของเรื่องให้มีลักษณะนิสัย และพฤติกรรมที่สะท้อนแนวคิดและพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดี กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการบรรยาย มี 2 แนวคิด คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา ผู้เขียนนำเสนอแนวคิดได้อย่างชัดเจนทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายว่าผู้เขียนต้องการปลูกฝังแนวคิดในด้านใดให้แก่เยาวชน

คำสำคัญ : แนวคิด, กลวิธีการนำเสนอ, วรรณกรรมสำหรับเยาวชน, **ครุฑน้อย**

*นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

**อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ABSTRACT

This Research in the conception and strategy of presenting in youth literature on Little Garuda, aims to: 1) study the concept of youth literature on Garuda and 2) to study the strategies of presenting in youth literature on Little Garuda, including 10 chapters.

The research found that the concept of the author that appears in the writing in the study of youth literature on 10 chapters, is now presenting the behavior and dialogue of the characters that can reflect the concept like clearly divided into 3 main concepts: 1) Concepts about morality and ethics, 2) Concepts of life and occupation and 3) Concepts of education.

Conceptual presentation strategies The researcher found that there were 3 strategies for presenting concepts, namely: 1) strategies for presenting ideas through the storyline, 2) strategies for presenting ideas through character creation and 3) strategies for presenting ideas through lectures.

The youth literature on little Garuda uses the strategy of presenting concepts and strategies for presenting ideas through the storyline creation of the storyline of "Koynuch" has an important part in presenting ideas to appear consistently throughout the story. The creation of the storyline in the literature for youth about the little Garuda has three characteristics: 1) a storyline that represents the character's perseverance, 2) The storyline that shows love Family warmth and 3) The storyline that represents natural disasters

The strategy of presenting ideas through the creation of most characters will present the concept through the protagonist of the story to characterize. And behavior that reflects the concepts and behaviors that are appropriate and a good model There are 2 concepts for presenting concepts through lecture: 1) Concepts about life and 2) Education concepts The author of the concept media came out openly. Readers can easily understand what the author wants to cultivate in the youth.

Keywords: concept, strategy of presentation, youth literature, Little Garuda

บทนำ

เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดเอกลักษณ์ของชาติ ทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมไปถึงวรรณคดีไทย อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไปด้วย ทว่าท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบัน กระแสวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมไทย ทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กระบวนการคิด และวิถีชีวิตของคนไทยอย่างรวดเร็ว นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนไทยทั้งสิ้นจึงทำให้เยาวชนไทยเกิดกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมเกิดพฤติกรรมเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติเพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงกระแสการบริโภคสื่อความบันเทิงและวรรณกรรมเยาวชนจากต่างประเทศด้วย

ที่เห็นได้อย่างชัดเจน ในขณะที่กระแสวรรณกรรมไทยวรรณคดีไทยในหมู่นักอ่านเยาวชนกลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร “ถ้าพูดถึงวรรณคดีไทยเยาวชนส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยสนใจและไม่ค่อยรู้จักหลายคนไม่ทราบแม้แต่ชื่อเรื่องและลืมเรื่องราวเก่า ๆ เหล่านี้ไปหมดแล้วด้วยซ้ำเพราะทัศนคติที่เห็นว่าวรรณคดีไทยล้าสมัย ใช้ภาษาที่สลับซับซ้อนเข้าใจยากและกระแสนวนนิยายแฟนตาซีของต่างชาติที่เข้ามาดูทันสมัยแปลกใหม่กว่าทำให้เยาวชนหันมานิยมมากขึ้น” จากกระแสวัฒนธรรมต่างประเทศที่เข้ามาหลายรูปแบบโดยเฉพาะทางด้านสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลกับทุกภาคส่วนจึงทำให้หลายฝ่ายร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา โดยหันกลับไปให้ความสำคัญแก่ความเป็นไทยและการสืบทอดภูมิปัญญาไทยอย่างแท้จริงตั้งแต่ในระดับนโยบายดังจะเห็นได้จากกฎหมายสำคัญหลายฉบับ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ที่เน้นให้ประชาชนและองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมสนับสนุนและร่วมมือในการทำบำรุงมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่ในสังคมโลกได้อย่างภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตน ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ยังคงมุ่งเน้นให้เกิดการเตรียมความพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนโดยนำมิติทางวัฒนธรรมมาสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้ประชาชนพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ (ธีรพงษ์ มหาวีโร, 2550, น.37)

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวทำให้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาการพัฒนาประเทศ ท่ามกลางสังคมสมัยใหม่โดยการใช้กระแสวัฒนธรรมพื้นถิ่น เพื่อต่อรองกับวัฒนธรรมกระแสนิยมจึงมีให้เห็นเป็นระยะ ๆ ในแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2550-2559) ก็ได้กล่าวถึงแนวทางการแก้ปัญหาจากผลกระทบของสังคมโลกาภิวัตน์ไว้ “คนไทยต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยมีความตระหนักรู้และเข้าใจในคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชาติและสามารถรักษาอัตลักษณ์ของตนท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้” จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่เป็นพลังสำคัญในการสืบทอดเอกลักษณ์ของชาติให้ดำรงอยู่สืบไป นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545-2554) จึงได้กำหนดคุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ไว้ข้อหนึ่งว่า “ต้องการให้เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย” วรรณกรรมเยาวชนในช่วง พ.ศ. 2545-2554 จึงมีความน่าสนใจในด้านที่ผู้เขียนหลายคนพยายามสร้างสรรค์วรรณกรรมเยาวชนร่วมสมัยให้มีแนวความคิดจากวรรณกรรมยุคเก่า เพื่อแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมยุคเก่าไม่ใช่ผลิตผลที่ล้าสมัยหรือจำกัดผู้อ่านเฉพาะกลุ่มแต่มีความลุ่มลึกทางความหมายที่สามารถนำมาสื่อความหมาย ตีความใหม่ให้เข้ากับสังคมได้ไม่จำกัดเวลา วรรณกรรมเยาวชนชุดนี้จึงน่าจะเป็นสื่อสำคัญในการช่วยสืบสานวรรณคดีมรดกของชาติให้คงอยู่สืบไปได้ รวมทั้งอาจกระตุ้นความสนใจของเยาวชนให้

ต้องการอ่านวรรณคดีและนิทานไทยมากขึ้น อีกทั้งยังได้รับความสนใจอย่างมากจากผู้อ่านสังเกตได้จากที่มีการพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง หลายเล่มที่ได้รับยกย่องให้เป็นหนังสือดีมีคุณภาพจากการประกวดหนังสือสำหรับเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545, น.54)

ครุฑน้อย (2556) เป็นวรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศนายอินทร์อะวอร์ด ประจำปี 2545 มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระแสสังคมพัฒนาเราให้หลุดลอยหายไปจากตัวตนที่แท้จริง หนังสือเล่มนี้ยังสอดแทรก การเหินห่าง ประชดประชัน อันแฝงด้วยอารมณ์ขันไว้ในหลาย ๆ ตอน

ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อเป็นวรรณกรรมที่ควรส่งเสริมที่จะส่งเสริมให้เยาวชนควรอ่าน และยังสนใจในแนวคิดและกลวิธีของงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง ครุฑน้อย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

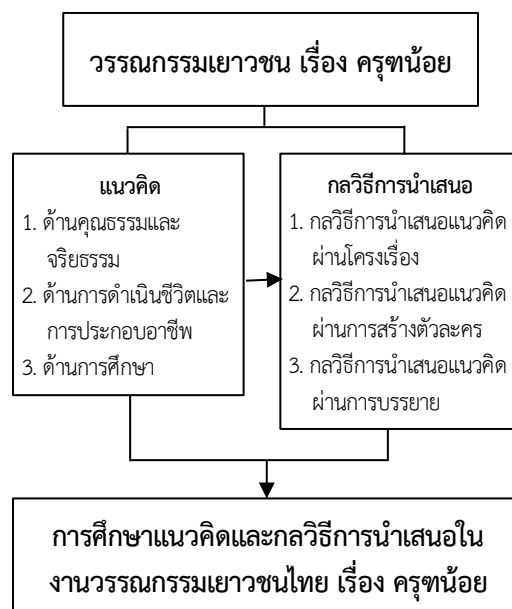
1. เพื่อศึกษาแนวคิดของงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย
2. เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอของงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย

สมมติฐานของการวิจัย

วรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย มีแนวคิดที่ หลากหลาย และมีกลวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบพรรณนาความ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ลักษณะงานของวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง ครุฑน้อย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ และสรุปการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา
 - 1.2 ขอบเขตการวิจัยด้านระยะเวลา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “แนวคิด”

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “กลวิธี”

3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด

4. ศึกษาวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง คุรุทน้อย

5. ศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการอ่าน “คุรุทน้อย”

6. วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา สรุปเนื้อหา และอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง คุรุทน้อย โดยการอภิปรายผลแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง คุรุทน้อย มีแนวคิดที่สำคัญ คือ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม รวมทั้งคุณธรรม และจริยธรรมอีกด้วย ดังนั้นการนำเสนอในแต่ละเรื่องจึงเปี่ยมไปด้วย ความสนุกสนานและแฝงข้อคิดที่มีประโยชน์ ใช้การผูกเรื่องที่แยบยลแฝงข้อคิด ผ่านพฤติกรรมของตัวละคร สะท้อนแนวคิดต่าง ๆ ได้อย่างแนบเนียนและทรงคุณค่าไม่ล้ำสมัยเพราะเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้เยาวชนทุกยุคทุกสมัย จากการศึกษา พบว่า

ด้านการศึกษาแนวคิดในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง คุรุทน้อย พบแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

2. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

3. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา

ด้านการศึกษากลวิธีการนำเสนอ

แนวคิดในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง คุรุทน้อย พบกลวิธีการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านกลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง

2. กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการสร้างตัวละคร

3) กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการบรรยาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง คุรุทน้อย ที่นำมาศึกษาจำนวน 10 ตอน ได้แก่ ความสงสัย โดดเดี่ยว หัดบิน บิน...บิน...บิน ผจญภัย คุรุท ผู้วิเศษ ดำ..ดำ..ดำน้ำ คุรุทเกร คุรุทพบนาค กุญแจเป็นกฎ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านการศึกษาแนวคิดของงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง คุรุทน้อย พบแนวคิดต่าง ๆ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม แนวคิดที่แสดงทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อมนุษย์ในข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม คุณธรรม รวมทั้งสภาพคุณงามความดีในด้านต่าง ๆ ในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง คุรุท พบว่ามีหลากหลาย

ประการผู้วิจัยจึงแบ่งแนวคิดออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ได้ดังนี้ 1) ความขยันหมั่นเพียร 1) ความอดทน อดกลั้น และ 3) ความเมตตา กรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ซึ่งความขยันหมั่นเพียร เป็นคุณธรรมที่จะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเป็นคุณธรรมในด้านหนึ่งของคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ 4 ประการที่เรียกว่า อิทธิบาท 4 ประกอบไปด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา โดยอิทธิบาท 4 ในข้อวิริยะ ก็คือความขยันหมั่นเพียร

ในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย ที่กล่าวถึงคุณธรรมและจริยธรรมในด้านความขยันหมั่นเพียรมี 7 ตอน ได้แก่ ความสงสัย หัดบิน บิน...บิน...บิน ผจญภัย ดำ...ดำ...ดำน้ำ ครุฑเกร ครุฑพบนาค ซึ่งทั้ง 7 ตอนนี้เสนอเรื่องราวและมีแนวคิดที่ใกล้เคียงกัน คือ ความขยันหมั่นเพียรเป็นคุณธรรมที่จะช่วยให้บุคคลมีความมานะพยายามทำสิ่งที่มุ่งหวังไว้ให้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรียน การทำงานหรือการดำเนินชีวิตก็ตาม ความอดทน อดกลั้น เป็นคุณธรรมที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเยาวชนและคนทั่วไป การมีความอดทน อดกลั้น จะทำให้มีจิตใจที่เข้มแข็งในการทำงาน และเพียรพยายามจนประสบความสำเร็จในที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถควบคุมตนเองให้มีเหตุผลในการตัดสินใจปัญหามากกว่าการใช้อารมณ์

ในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย ที่มุ่งเน้นคุณธรรมในด้านความอดทน อดกลั้น มี 4 ตอน ได้แก่ หัดบิน ดำ...ดำ...ดำน้ำ ครุฑเกร ครุฑพบนาค ความเมตตา กรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นคุณธรรมสำคัญที่ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมี

ความสุข โดยไม่เบียดเบียนกัน มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ให้แก่กัน จึงถือได้ว่าเป็นคุณธรรมด้านหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชนเพื่อให้เยาวชนรู้จักเป็นผู้มีความเมตตา กรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว และสร้างความสามัคคีให้กับคนในสังคมทางอ้อมอีกด้วย

ในวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย ตอนที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในด้านความเมตตา กรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มี 1 เรื่อง ได้แก่ ผจญภัย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่เยาวชนของชาติต้องประสบและเรียนรู้ ดังนั้นวรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้นำเสนอนี้จึงเป็นแนวคิดและแนวทางปฏิบัติให้กับเยาวชนได้เตรียมตัว และมองเห็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพที่เหมาะสมให้มีความสุขและประสบความสำเร็จ เยาวชนควรที่จะมีโอกาสในการเตรียมตัวพิจารณา ไครครวญ เรียนรู้และเห็นคุณค่าของชีวิตและสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวรวมทั้งทำความเข้าใจ ในสิ่งที่ตนเองมี ความถนัดและสนใจเป็นพิเศษเพื่อนำมาประกอบอาชีพและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ต่อไปซึ่งในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนไทย เรื่อง ครุฑน้อย ที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต มีปรากฏอยู่ 7 ตอน ได้แก่ ความสงสัย โดดเดี่ยว บิน...บิน...บิน ผจญภัย ครุฑวิเศษ ดำ...ดำ...ดำน้ำ ครุฑเกร

3. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้มีความรู้และมีสติปัญญาและความสามารถ การเฝ้าหาความรู้

และฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เพิ่มเติมตลอดเวลา ก็เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ซึ่งในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย ที่ปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษามีอยู่ 2 ตอน ได้แก่ หัดบินดำ...ดำ...ดำน้ำ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ 1 ประเด็น

นอกจากนั้นยังมีแนวคิดที่ปลูกฝังให้เยาวชนได้เห็นความสำคัญของสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เยาวชนสำนึกในหน้าที่และบทบาทของตน รวมทั้งรู้คุณค่าและรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยซึ่งสิ่งเหล่านี้สั่งสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษและตกทอดมาถึงลูกหลาน อันบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ที่รุ่งเรืองของประเทศไทย

ด้านแนวคิดในงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง ครุฑน้อย พบว่า มีกลวิธีการนำเสนอแนวคิด 3 กลวิธี คือ 1) กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง 2) กลวิธีการนำเสนอผ่านการสร้างตัวละคร และ 3) กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการบรรยาย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านกลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง ลักษณะของการวางโครงเรื่องงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่อง ครุฑน้อย พบว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1.1 โครงเรื่องที่แสดงถึงความพากเพียรพยายามของตัวละคร พบมากที่สุด 7 ตอน ความสงสัย หัดบิน บิน...บิน...บิน ผจญภัย ดำ...ดำ...ดำน้ำ ครุฑเกร ครุฑพนาศ

1.2 โครงเรื่องที่แสดงถึงความรักความอบอุ่นในครอบครัว พบมากเป็นลำดับที่สอง มี 1 ตอน โดดเดี่ยว

1.3 โครงเรื่องที่แสดงถึงภัยธรรมชาติ มี 1 ตอน ครุฑผู้วิเศษ

2. กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการสร้างตัวละคร พบว่า ตัวละครแต่ละตัวจะมีลักษณะนิสัยที่ไม่ซ้ำซ้อน แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ชัดเจน ผู้อ่านเห็นแนวคิดที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอโดยผ่านตัวละครเอก และตัวละครประกอบในเรื่องซึ่งสะท้อนจากพฤติกรรมของตัวละครหรือจากบทสนทนาของตัวละครอื่นที่กล่าวพาดพิงถึงตัวละครในเรื่อง

3. กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการบรรยาย พบว่า ผู้เขียนจะบรรยายให้ผู้อ่านเห็นพฤติกรรม และความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร โดยผู้เขียนจะสมมุติตนเองว่าเป็นผู้รู้สามารถเล่าเรื่องที่เกี่ยวกับตัวละครได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการบรรยาย เช่นนี้ทำให้ผู้เขียนสื่อแนวคิดของตนผ่านตัวละครต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและแนบเนียน แนวคิด มี 2 คือ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา ผู้เขียนสื่อแนวคิดออกมาอย่างเปิดเผยผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายว่าผู้เขียนต้องการปลูกฝังแนวคิดในด้านใดให้แก่เยาวชน

ด้านกลวิธีการนำเสนอแนวคิดนั้น เน้นกลวิธีการวางโครงเรื่องให้ตัวละครมีความพากเพียร อดทน อดกลั้น ต้องดิ้นรนต่อสู้กับความลำบาก บางเรื่องตัวละครต้องต่อสู้โดยลำพัง ซึ่งผู้อ่านจะคล้อยตามร่วมให้กำลังใจและตื่นเต้น อยากติดตามเรื่องจนกระทั่งจบด้วยความสำเร็จของตัวละครบางเรื่องตัวละครมีครอบครัวที่อบอุ่นคอยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจซึ่งกันและกันจนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ให้ผ่านไปได้ด้วยดีการเตรียม

ความพร้อมในการเผชิญกับภัยที่เราไม่คาดคิดอย่างมีสติและช่วยกันหาวิธีพัฒนาอาชีพและชุมชน นอกจากกลวิธีการสร้างโครงเรื่อง กลวิธีการสร้างตัวละครก็มีส่วนสนับสนุนแนวคิดของเรื่อง เพราะผู้เขียนนิยม สร้างตัวละครเอกที่เป็นแบบฉบับทำให้เยาวชนเห็นแบบอย่างของพฤติกรรมและคุณธรรมที่น่ายกย่องชื่นชม ผู้เขียนสร้างตัวละครที่มีบุคลิกชัดเจนและแนบเนียน โดยอาศัยทั้งการบรรยายของผู้เขียนโดยตรงและบทสนทนาของตัวละครที่ต่อยอดลักษณะนิสัยของตัวละครอันสะท้อนแนวคิดอย่างแนบเนียน กลวิธีในการนำเสนอแนวคิดแต่ละกลวิธีจึงมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแนวคิดที่ปรากฏในเรื่องอย่างเหมาะสมจึงทำให้วรรณกรรมเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย มีความโดดเด่น น่าอ่าน น่าสนใจ และมีคุณค่าต่อเยาวชนจนถึงปัจจุบัน

จากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของอารยา ทองเพชร (2550) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัชซึ่งพบว่าแนวคิดที่สำคัญ 4 แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ ความกตัญญูกตเวทีการประหยัดและอดออม ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน อดกลั้น ความเมตตากรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความไม่ประมาทและมีสติความละเอียดต่อการทำความชั่วและเกรงกลัวตอบาปความซื่อสัตย์สุจริต แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ได้แก่ การใฝ่เรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพ การนำหลักธรรมของพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน การเข

าใจและศรัทธาในพระพุทธ ศาสนา แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาได้แก่ การศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนความสำคัญของการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสำนึกในหน้าที่และบทบาทของตน การรู้คุณค่าและรักษาวัฒนธรรมประเพณี กลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัชมีกลวิธีการนำเสนอแนวคิด 4 กลวิธี คือ กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง ซึ่งผู้เขียนสร้างโครงเรื่องไว้ 4 ลักษณะตามลำดับดังนี้ โครงเรื่องที่แสดงถึงความพากเพียรพยายามของตัวละคร โครงเรื่องที่แสดงถึงความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว โครงเรื่องที่แสดงถึงภัยจากธรรมชาติและโครงเรื่องที่แสดงถึงการพัฒนาอาชีพและชุมชน กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการสร้างตัวละคร ทั้งตัวละครเอกและตัวละครประกอบกับกลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านบท สนทนา และกลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการบรรยายโดยเน้นไปที่การบรรยายพฤติกรรมอุปนิสัยและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่แฝงแนวคิดไว้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยแนวคิดที่มีคุณค่าและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดอย่างกลมกลืนและแนบเนียนทำให้วรรณกรรมเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัช น่าสนใจและจัดว่าเป็นวรรณกรรมเยาวชนที่มีคุณภาพ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของจุฑามาศ สุขขำจรรยา (2549) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ส.พุ่มสุวรรณ แนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส.พุ่มสุวรรณพบว่ามียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมพัฒนาการ ด้านต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์

และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา และพัฒนาการด้านร่างกาย โดยวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส.พุ่มสุวรรณมีแนวคิดที่สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านต่าง ๆ คือ แนวคิดด้านอารมณ์และจิตใจมี 2 ประเด็น คือ เรื่องจริยธรรม และเรื่องความรักความผูกพันในครอบครัว เรื่องจริยธรรมเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรักสัตว์ การตระหนักถึงคุณค่าทางจิตใจ การทะนุถนอมของเล่น การมีจิตใจที่งดงาม การยอมรับในคุณค่าตัวเอง ความเสียสละ ความอดุสาหะ และความเมตตาชวนเรื่องความรัก ความผูกพันในครอบครัวเสนอแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวที่อบอุ่นจะต้องมีความรักความผูกพัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็สามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้แนวคิดในการพัฒนาเด็กด้านสังคมมี 4 ประเด็นคือ การดำรงชีวิตในสังคม การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แนวคิดด้านสติปัญญาพบว่ามี 3 ประเด็น คือ เรื่องการใช้สติปัญญาและไหวพริบ เรื่องการแสวงหาความรู้ และเรื่องการเสริมสร้างสติปัญญาด้วยอาหารเสริม เรื่องการใช้สติปัญญาและไหวพริบผู้เขียนเสนอแนวคิดที่ว่าเด็กจะต้องมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างมีไหวพริบ เด็กที่มีทักษะการคิดแก้ปัญหาเป็นจะทำให้ตนรอดพ้นจากอันตรายต่าง ๆ ได้ เรื่องการแสวงหาความรู้ เสนอแนวคิดเด็กต้องหมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอ สวนเรื่องการเสริมสร้างสติปัญญาด้วยอาหารเสริมเสนอ แนวคิดว่าเป็นอาหารเสริมเสริมที่บำรุงสมองและพัฒนาสติปัญญาแก่เด็ก และแนวคิดด้านร่างกายมีประเด็นเดียวคือ เรื่องการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพ กลวิธีการเสนอ

แนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส.พุ่มสุวรรณ พบว่ามี 4 วิธี คือ 1) เสนอแนวคิดผ่านตัวละครส่วนใหญ่เป็นตัวละครเด็กและสัตว์ เป็นวิธีการที่ผู้เขียนนิยมใช้มากที่สุดโดยให้ตัวละครสนทนากันแล้วผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดที่ต้องการเสนอ 2) เสนอแนวคิดผ่านฉากส่วนใหญ่เป็นฉากชนบทมีสิ่งแวดล้อมที่สวยงามทำให้ผู้อ่านเรียนรู้เรียนรู้และตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติได้เป็นอย่างดี 3) เสนอแนวคิดผ่านมุมมองผู้เขียน โดยผู้เขียนเสนอเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ จากนั้นผู้เขียนจึงสอดแทรกทัศนะของตนแก่ผู้อ่าน 4) กลวิธีการเสนอแนวคิดแบบนิทานซ้อนนิทานพบว่าเขียนใช้วิธีการเสนอแนวคิดโดยการเล่าเรื่องเพื่อให้เด็กสนใจ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินให้ข้อคิดเป็นนิทานเกี่ยวกับตำนานและเกี่ยวกับสัตว์เพื่อแสดงแนวคิดเรื่องจริยธรรม

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า ครูทน้อยเป็นวรรณกรรมที่พัฒนาคุณภาพทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมอีกด้วย การนำเสนอออกมาในแต่ละเรื่องจึงแฝงด้วยข้อคิดที่มีประโยชน์โดยใช้การผูกเรื่องที่แยบยลและเน้นให้ตัวละครได้แสดงพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดอย่างเป็นธรรมชาติละยังสะท้อนแนวคิดต่าง ๆ ให้มีคุณค่าไม่ล้าสมัยเพราะเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรมเยาวชนไทย เรื่องครูทน้อย พบว่ายังมีสิ่งที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาวิจัยต่อไปอีก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบงานวรรณกรรม
เยาวชนไทย เรื่อง ครูทนาย กับวรรณกรรม
สำหรับเยาวชนของนักประพันธ์คนอื่น ๆ เพื่อ
หาลักษณะร่วมด้านแนวคิด
2. ควรมีการศึกษางานเขียนในแนวอื่น
ของนายอินทร์ อະวอร์ด ทุก ๆ ปี เพราะ
ผลงานที่มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับอีกเป็น
จำนวนมาก

แหล่งอ้างอิง

- คายนุช. (2556). *ครูทนาย*. กรุงเทพฯ: แพร่เยาวชน อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- จุฑามาศ สุขขำเจริญ. (2549). *แนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส.พุ่มสุพรรณ*. สืบค้น มกราคม 1, 2560, จาก http://www.thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha/Nuanjan_C.pdf.
- ธีรพงษ์ มหาวิโร. (2550). *การสืบทอดวรรณคดีและนิทานในวรรณกรรมเยาวชนไทยช่วงปี พ.ศ. 2545-2554*. สืบค้น ธันวาคม 22, 2560, จาก https://www.Supasinee_Kumpiree_fulltext.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการ การส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2545). *การสืบทอดวรรณคดีและนิทานในวรรณกรรมเยาวชนไทยช่วงปี พ.ศ. 2545-2554*. สืบค้น ธันวาคม 22, 2560, จาก https://www.Supasinee_Kumpiree_fulltext.pdf.
- อารยา ทองเพชร. (2550). *การวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน ของ นางไฉน ปริญญาธวัช*. สืบค้น ธันวาคม 22, 2560, จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha/Araya_T.pdf.

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเจดีย์ปล่อง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

DEVELOPMENT OF THE ELDERLY QUALITY OF LIFE IN CHEDIPLONG COMMUNITY, CHAND PHUEK SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

พระมหาเดชราชต์ สิริญาณเมธี (เดชพงศ์)*

Phramaha Dechrachata Siriyanamethee

E-Mail: dechara-siri@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเจดีย์ปล่อง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่และ 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเจดีย์ปล่อง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประธานชุมชน ผู้นำศาสนา (พระสงฆ์) ประธานผู้สูงอายุและผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นไปในลักษณะของการเขียนเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเจดีย์ปล่องพบว่า 1) ด้านร่างกายของผู้สูงอายุเป็นไปตามความเสื่อมของร่างกาย ทำให้เจ็บป่วยและทำงานมากเกินไปและรับประทานอาหารตามใจตนเอง ควรหมั่นดูแลสุขภาพร่างกายอยู่เสมอและตรวจโรคประจำปีและฟังคำแนะนำของแพทย์ที่ให้ความรู้เสมอ 2) ด้านอารมณ์และจิตใจของผู้สูงอายุบางคนกลัวการถูกทอดทิ้งและการอยู่คนเดียว บางคนเป็นโรคซึมเศร้าทำใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้เวลาเหงาก็หาทางออกโดยฟังธรรมะและส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดี ร่าเริงและแจ่มใส 3) ด้านสังคมและครอบครัวของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม บางคนต้องทำงานดูแลครอบครัวและชอบอยู่คนเดียวโดยไม่ฟังลูกหลานและ 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากเงินบำนาญ การประกอบอาชีพ (เจ้าของกิจการห่อผัก-ห่อข้าว) มีเบี้ยยังชีพและลูกหลานก็ยังส่งเงินมาให้ใช้จ่ายและเก็บออมไว้ใช้ในการทำบุญ เป็นต้นและ 2. หลักพุทธธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเจดีย์ปล่อง พบว่า 1) ด้านร่างกาย : ไตรลักษณ์ ร่างกายของตัวเองเมื่อเกิดขึ้น ตั้งอยู่แล้วต้องดับไปเป็นธรรมดา จึงต้องดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องดีงาม ไม่ยึดมั่นถือมั่นในตัวตนและเห็นคุณค่าชีวิตที่ต้องอยู่ด้วยความไม่ประมาท 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ : บุญกิริยาวัตถุ 3 โดยการทำความดีจะส่งเสริมให้มีจิตใจดี รู้จักการให้ การเสียสละ ขจัดความโลภและนำความสุขมาให้ตนเอง 3) ด้านสังคมและครอบครัว : สังคหวัตถุ 4 โดยการปฏิบัติตนให้ยิ้มแย้มแจ่มใส ตั้งใจสนทนา เจริญไฟเราะและสงเคราะห์เกื้อกูล และ 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ : ทิฐุธรรมมีกตปุระโยชน์ รู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ดีและใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, หลักพุทธธรรม

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the quality of life of the elderly in Chediplong community, Chang Phueak Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province, and 2) to study the principles of Buddhism in the development of the quality of life for the elderly: a case study of Chediplong community Chang Phueak Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province.

* นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

The research results revealed that 1. Quality of life for the elderly in Chedi long community, Chang Phueak Sub-district, Muang District, Chiang Mai Province found that 1) The physical health of the elderly is in accordance with the deterioration of their body. Some problems of their body are caused by heredity which is the main cause of illness. Therefore, the excessive physical and body used and have malnutrition food are other factors. Elderly Chedi long community should always careful to maintain their own health, have annual disease examination, listen to the advice of the doctor or the person who comes to educate the. 2) The emotional and mental aspects of the elderly, some people are afraid of being abandoned, afraid of being left alone. Some people are suffering from depression and cannot be satisfied with what has happened. Some people, when lonely, find a way out by listening to Dharma. mostly have cheerful mental health and 3) Social and family aspects, most of them participate in social activities, some of whom have family problems, represent children who go to work, then they need to take care of everything in their homes, instead of children. Some people are sick and cannot join social activities. The family communication had some conflict such as do not understand each other between grandchildren and the elderly, but it was only a small problem. Some seniors prefer to live alone and do not rely on their children and 4) Economic and income, most of the elderly have no problem because they have income from pensions, their occupation (dormitory-room for rent), and the government allowance of the elderly. Children also send money to be paid monthly as expenses and have savings stored for use for their everyday life and make merit etc.

Keywords: The quality of life of the elderly, the Buddhist principles

บทนำ

สังคมโลกในยุคศตวรรษที่ 21 กำลังก้าวเข้าสู่วิกฤตการณ์ผู้สูงอายุที่เรียกว่า “สังคมผู้สูงอายุ : Aging Society” อันหมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยแนวโน้มประชากรโลกจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดูแลผู้สูงอายุกลายเป็นภาระหนักมากขึ้นแก่ครอบครัว ชุมชนและภาครัฐ ปัจจุบันประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้วิถีชีวิตของผู้สูงอายุต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพที่อยู่ และร่างกายของผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม

มากกว่าการเจริญเติบโต สูญเสียหน้าที่และถูกทอดทิ้งมากขึ้น ผู้สูงอายุปรับตัวไม่ทันทำให้เกิดความสับสนในตัวเอง ไม่เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง จึงทำให้เกิดปัญหาด้านจิตใจ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ในปัจจุบันโดยไม่รู้ว่าจะทำตัวเองอย่างไรเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญ ซึ่งวิธีการอย่างหนึ่ง คือ การนำหลักพุทธธรรม อันได้แก่หลักคำสอนหรือแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพราะพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยของ

บุคคล โดยเฉพาะวัยผู้สูงอายุมีหลักพุทธธรรม คำสอนหลายประการที่เหมาะสมสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดีขึ้นและได้รับประโยชน์สุขในขณะที่มีชีวิตอยู่และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนและสังคมได้อย่างปกติสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเจดีย์ปล่อง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาและการดูแลตนเองให้ถึงพร้อมในทุกด้านจนสามารถพึ่งตนเองและเกิดการยอมรับสภาพความเป็นจริงของชีวิตให้เห็นถึงความดับทุกข์ทางกายและทางจิตใจซึ่งจะทำให้การมีชีวิตในช่วงเวลาที่เหลืออยู่เพื่อเป็นการพักผ่อนปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดความสงบสุขแก่ผู้สูงอายุเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนและสังคมได้อย่างปกติสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเจดีย์ปล่อง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเจดีย์ปล่อง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุชุมชนเจดีย์ปล่อง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ประธานชุมชน ผู้นำศาสนา (พระสงฆ์) และผู้สูงอายุ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

2.1 ด้านคุณภาพชีวิต ได้กำหนดขอบเขตเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ด้านสังคมและครอบครัว และ 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้

2.2 ด้านหลักธรรมสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกได้เป็น 4 หลักธรรมคำสอน ดังนี้ ไตรลักษณ์ 3, บุญกิริยาวัตถุ 3, สังคหวัตถุ 4 และ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่สัมภาษณ์และเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้และประมวลผลข้อมูลในลักษณะของการเขียนเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเจดีย์ปล่อง พบว่า 1) ด้านร่างกาย เป็นไปตามความเสื่อมของร่างกาย ทำให้เจ็บป่วยและทำงานมากเกินไปและรับประทานอาหารตามใจ

ตนเอง ควรหมั่นดูแลสุขภาพร่างกายอยู่เสมอและตรวจโรคประจำปีและ ฟังคำแนะนำของแพทย์ที่ให้ความรู้เสมอ 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ บางคนกลัวการถูกทอดทิ้งและการอยู่คนเดียว บางคนเป็นโรคซึมเศร้าทำใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้เวลาเหงาก็หาทางออกโดยฟังธรรมะและส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดี ร่าเริงและแจ่มใส 3) ด้านสังคมและครอบครัว ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม บางคนต้องทำงานดูแลครอบครัวและชอบอยู่คนเดียวโดยไม่พึ่งลูกหลานและ 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากเงินบำนาญรวมถึงการประกอบอาชีพ (เจ้าของกิจการหอพัก-ห้องเช่า) มีเบี้ยยังชีพและลูกหลานก็ยังส่งเงินมาให้ใช้จ่ายและเก็บออมไว้ใช้ในการทำบุญ เป็นต้น

2. หลักพุทธธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเจดีย์ปล่อง พบว่า 1) ด้านร่างกาย : ไตรลักษณ์ ร่างกายของตนเองเมื่อเกิดขึ้น ตั้งอยู่แล้วต้องดับไปเป็นธรรมดา จึงต้องดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ดึงามไม่ยึดมั่นถือมั่นในตัวตนและเห็นคุณค่าชีวิตที่ต้องอยู่ด้วยความไม่ประมาท 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ : บุญกิริยาวัตถุ 3 โดยการทำบุญจะช่วยให้ส่งเสริมให้มีจิตใจดี รู้จักการให้ การเสียสละ ขจัดความโลภและนำความสุขมาให้ตนเอง 3) ด้านสังคมและครอบครัว : สังคหวัตถุ 4 โดยการปฏิบัติตนให้อยู่เย็นเป็นสุขให้ตนเอง 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ : ทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์ รู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ดีและใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง

อภิปรายผล

1. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเจดีย์ปล่อง พบว่า 1) ด้านร่างกายของผู้สูงอายุเป็นไปตามความเสื่อมของร่างกาย ทำให้เจ็บป่วยและการใช้ร่างกายทำงานมากเกินไปรับประทานอาหารตามใจตนเอง ผู้สูงอายุจะระวังดูแลสุขภาพร่างกายตนเองอยู่เสมอ ตรวจโรคประจำปีทุกครั้งฟังคำแนะนำของแพทย์หรือบุคคลที่เข้ามาให้ความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน 2) ด้านอารมณ์และจิตใจของผู้สูงอายุ บางคนกลัวการถูกทอดทิ้ง กลัวการอยู่คนเดียว บางคนเป็นโรคซึมเศร้าทำใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้ บางคนเวลาเหงาก็หาทางออกโดยฟังธรรมะ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สุขภาพจิตดี ร่าเริงและแจ่มใส 3) ด้านสังคมและครอบครัวของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม บางคนที่มีปัญหาทางครอบครัวเป็นตัวแทนของลูกหลานที่ไปทำงานดูแลบ้านทุกอย่างแทนลูกหลาน บางคนเจ็บป่วยไปร่วมกิจกรรมของสังคมไม่ได้ ด้านครอบครัวเกิดความขัดแย้งที่ไม่เข้าใจกันระหว่างลูกหลานกับผู้สูงอายุ แต่เป็นเพียงปัญหาเล็ก ๆ น้อย ผู้สูงอายุบางคนชอบอยู่คนเดียวอยากช่วยเหลือตนเอง โดยไม่พึ่งลูกหลานและ 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเพราะผู้สูงอายุมีรายได้จากเงินบำนาญการประกอบอาชีพ (เจ้าของกิจการหอพัก-ห้องเช่า) มีเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ บางครอบครัวสามีเป็นข้าราชการบำนาญ ภรรยาเป็นแม่บ้าน ภรรยาก็ยังได้รับเบี้ยเลี้ยงชีพผู้สูงอายุหรือบางครอบครัวได้รับเงินบำนาญได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลูกหลานก็ยังส่งเงินมาให้เป็นราย

เดือนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและมีเงินออมเก็บไว้ใช้ในชีวิตประจำวันและใช้ทำบุญ เป็นต้น

2. หลักพุทธธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเจดีย์ปล่องพบว่า 1) ด้านร่างกาย : ไตรลักษณ์จะต้องพิจารณาร่างกายและสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหลายไม่มีตัวตน ไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้วดับไป เป็นไปตามธรรมดาของธรรมชาติ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่เกิดขึ้นยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ทำจิตใจให้เบิกบานทุกอย่างในโลกนี้ที่เกิดขึ้นเพียงเราเข้าไปยึดว่าเป็นความสุขซึ่งเกิดจากการปรุงแต่งของจิต ทำให้คนเรารู้สึกหงุดหงิดเกิดทุกข์ตามมาทำให้เกิดปัญหาและยอมรับกับทุกข์ที่เกิดขึ้นโดยยึดถือปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมคำสั่งสอนเพื่อทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนเนตร ฉันทลักษณ์วงศ์ (2546) พบว่าผู้บริหารมี ส่วนร่วมการวางแผนจัดกิจกรรมด้านศาสนาให้ผู้สูงอายุได้แก่ การบรรยายธรรมรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ปฏิบัติธรรมตามโอกาสและวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ ซึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ : บุญกิริยาวัตถุ 3 โดยการบำเพ็ญทานมัย สีลมัยและภาวนามัย จะช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีจิตใจดี รู้จักการให้ การเสียสละ ขจัดความโลภและมีความสุขความเจริญในชีวิต มีจิตใจบันเทิงเกิดความสุขใจยินดีในกุศลที่ได้กระทำนั้นเป็นแนวทางไปสู่การพ้นจากสภาวะแห่งทุกข์สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2532) พบว่าผู้สูงอายุมีปัญหา 3 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านสังคมและ 3) ด้านจิตวิทยาและได้เสนอแนะ เช่น การปฏิบัติธรรม ด้วยการนั่ง

สมาธิมีผลทางด้านจิตใจ คือ ทำให้เกิดการผ่อนคลายทางอารมณ์และทำให้สุขภาพดีขึ้น 3) ด้านสังคมและครอบครัว : สังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมคำสอนที่ผู้สูงอายุได้ถือประพฤติปฏิบัติมาเริ่มตั้งแต่เป็นเด็กจนถึงปัจจุบัน เพราะในชีวิตของสรรพสัตว์ทั้งหลายต้องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน อยู่ด้วยการช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจกัน พุดจาด้วยความอ่อนน้อมอ่อนหวาน ทำตนให้เป็นประโยชน์ ปรองดองให้กำลังใจกันและกันเพื่อความสุขของตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ สารหงส์ (2540) พบว่าผู้ดูแลผู้สูงอายุให้การดูแลผู้สูงอายุด้วยหลักการด้านสังคมสงเคราะห์ ประกอบกับใช้พุทธจริยธรรมหลักเมตตากรุณา รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมทางศาสนาโดยจัดให้มีการสนทนาธรรมเพราะจะทำให้เกิดความสุขแก่ทั้งผู้สูงอายุและผู้ดูแลด้วยและ 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ : ทิฐฐัมมิกัตถประโยชน์ เป็นหลักธรรมที่ผู้สูงอายุพึงปฏิบัติโดยเฉพาะการรู้จักวิธีรักษาและใช้จ่ายทรัพย์สินที่ได้มา การรู้จักคบหาเสวนากับคนดี ผู้มีศีลและการใช้จ่ายเลี้ยงชีพอย่างชาญฉลาด จึงควรรู้จักรักษาและรู้จักการใช้ทรัพย์สินที่อยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองให้มากที่สุดและดำเนินการบำเพ็ญความดีอันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ปกติสุขสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ เกศพิชญ์วัฒนา (2543) พบว่าความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ คือ 1) ความสามัคคีปรองดองของลูกหลาน 2) ความก้าวหน้าของสมาชิก ในครอบครัวบุตรหลาน 3) ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้านได้พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน 4) การได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ช่วยเหลือบุตรหลานในครอบครัวและได้รับการ

เลี้ยงดูช่วยเหลือในยามเจ็บป่วย 5) ด้านความสงบสุขและการยอมรับและการได้ทำสิ่งที่ตนเองชอบในยามว่างรวมทั้งมีอารมณ์ขันทำให้ไม่เหงาและไม่รู้สึกเบื่อหรือโดดเดี่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาด้านร่างกาย ผู้สูงอายุต้องช่วยเหลือตนเองอย่าให้ลูกหลานช่วยเพื่อสร้างความมั่นใจ นอกจากช่วยเหลือตนเองไม่ได้จริง ๆ หมั่นออกกำลังกายสัปดาห์ละ 4 ครั้งอย่าหักโหม ต่อการออกกำลังกาย เลือกออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์

2. ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ผู้สูงอายุต้องรักษาศีล ปล่อยวาง พยายาม

ระงับสติอารมณ์ให้สงบสติอยู่กับตัวเองตลอดเวลา ควบคุมกาย วาจาและใจอย่าไปคิดถึงอนาคตที่ยังมาไม่ถึง นึกเสมอว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนหนีไม่พ้น

3. ปัญหาด้านสังคมและครอบครัว ผู้สูงอายุต้องมองโลกในแง่ดี ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น ปล่อยวาง ลดความขัดแย้งกับบุคคลรอบข้าง ช่วยงานสังคมของชุมชนเท่าที่ตนเองพอจะช่วยเหลือได้

4. ปัญหาด้านเศรษฐกิจและรายได้ ผู้สูงอายุต้องดำรงชีวิตด้วยความพอเพียงใช้จ่ายทรัพย์สินเท่าที่จำเป็น ทำตนให้เป็นคนเลี้ยงง่าย พยายามพึ่งพาตนเองให้มากโดยพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด

แหล่งอ้างอิง

- จิราภรณ์ เกศพิชญ์วัฒนะและคณะ. (2543). ความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุไทย. *วารสารพัฒนาวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*. 1(3), 25-28.
- ธนเนตร ฉันทลักษณ์. (2546). *ความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์ต่อบทบาทการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ*. (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- พรเทพ สารหงส์. (2540). *พุทธจริยธรรมในการดูแลผู้สูงอายุ: ศึกษากรณี สถานสงเคราะห์คนชรา วาสนาเวศม์ในพระสังฆราชูปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2539). *ปัญหาผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.

บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนศรีฐาน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

THE ROLE OF THE ELDERLY IN COMMUNITY DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF
SRI-THAN COMMUNITY, NAI MUANG SUB-DISTRICT,
MUANG DISTRICT KHON KAEN PROVINCE

อธิปไธย จาตฮามรด*

Athipatai Jardhamrod

E-mail. wasitponsri@gmail.com

ศุภลักษณ์ สุวรรณชฎ**

Suphalux Suwannachata

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนและเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนศรีฐาน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 4 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 40 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และตีความตามเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนศรีฐานมีบทบาทเป็นผู้นำความคิดและจิตวิญญาณ เป็นผู้ตัดสินใจข้อพิพาทต่าง ๆ ในชุมชน เป็นผู้บ่มเลี้ยงดูบุตรหลานซึ่งเป็นการสร้างระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กให้เติบโตขึ้นมาเป็นคนที่มีคุณภาพ ผู้สูงอายุในชุมชนศรีฐานเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าวัดทำบุญ ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีบทบาทในการสืบทอดให้สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน คือ ปัญหาสุขภาพ มีโรคประจำตัว ยืนหรือนั่งนาน ๆ ไม่ได้ บางครั้งสภาพครอบครัวไม่เอื้อต่อการเข้าร่วม เช่น ต้องหารายได้ มีบุตรหลานที่ต้องเลี้ยงดู นอกจากนั้นการส่งต่อภูมิปัญญาไม่มีการบันทึกไว้ แต่ใช้การเรียนรู้แบบบอกเล่า และทำให้ดูจึงทำให้การเรียนรู้หรืออนุรักษ์ไม่ได้รับการรักษาดังนั้น ผู้นำชุมชนและครอบครัวควรส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมสุขภาพเพื่อให้ห่างไกลโรค หน่วยงานในพื้นที่ควรมีการตรวจคัดกรองโรคอย่างสม่ำเสมอ และในชุมชนเองควรตระหนักถึงความสำคัญของการบันทึกความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของผู้สูงอายุไว้เพื่อการเรียนรู้และสืบทอดต่อไป

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ บทบาท การพัฒนาชุมชน

ABSTRACT

The purpose of this research was to investigate the role of the elderly in community development, and to study the problems and obstacles in the activities. The elderly in Sri Than Community, Nai Muang sub- district, Muang Khon Kaen, this study is qualitative study sample of 44 people, including 4 community leaders and 40 elderlies, data collection by interview. The data obtained from the interviews were analyzed, classification and interpretation of the content.

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

The study indicated that Elderly in Sri Than community leadership roles mind and spirit. The dispute was settled in the community who are rearing children is a discipline that has occurred since childhood, growing up as a person of quality. The elderly in community were base their practice is a good model to measure the merit and cultural traditions and local knowledge. The role of elderly is in succession to community members learned. Barriers to the development community with underlying health problems. When standing or sitting for a long time, family conditions are not conducive to such participation because they must look after of young children. There was no documented transmission of wisdom. Local authorities should be regularly screened for the disease. So community leaders, local administration organization and families to promote healthy behavior so far the disease.

Keywords : Elderly, role, community development

บทนำ

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” นับจากตั้งแต่ปี 2548 แล้วเมื่อสัดส่วนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) สูงถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีมากถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 และคาดว่าจะเป็สังคมสูงวัยระดับสุดยอดในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้า เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด และอีก 20 ปีข้างหน้า ใน พ.ศ. 2577 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 19 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 29 ของประชากรทั้งหมด (สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล, 2557) ช่วงเวลาที่ผ่านมามีจำนวนประชากรผู้สูงอายุได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และการสาธารณสุข สำหรับข้อมูลประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย และเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) และวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) พบว่าประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้ม

เพิ่มขึ้น เนื่องมาจากอัตราการเกิดของทารก และการเสียชีวิตของผู้สูงอายุลดลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว จึงทำให้ประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ ตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) ดังนั้น ประเทศไทยจึงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติที่กำหนดไว้ ซึ่งโครงสร้างอายุของประชากรที่เปลี่ยนไปนี้ทำให้ไทยกำลังอยู่ในสถานการณ์ที่มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ และประสบการณ์ เป็นผู้ถึงพร้อมทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า แม้ผู้สูงอายุจะเข้าสู่วันที่ร่างกายอ่อนแอเสื่อมถอยแล้ว แต่ท่านก็ยังพร้อม และสามารถที่จะช่วยเหลือครอบครัวได้ เช่น ช่วยดูแลบุตรหลาน ขณะที่พ่อแม่ออกไปทำงาน ช่วยดูแลบ้านเรือน ผู้สูงอายุบางท่าน ยังช่วยหุงหาอาหารต่าง ๆ ช่วยทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามกำลังของท่านได้ นอกจากนั้น ยังช่วยให้

คำแนะนำปรึกษาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน อาชีพการงาน ด้านการดำเนินชีวิต ด้าน ครอบครัว ด้านสังคม และอื่น ๆ ผู้สูงอายุบาง ท่านมีทักษะในวิชาชีพบางด้าน เช่น ช่างไม้ ทำอาหาร เย็บปักถักร้อย ดนตรี ฯลฯ ท่านก็ จะถ่ายทอดให้แก่บุตรหลาน และผู้ที่สนใจเพื่อ ดำรงวิชาชีพนั้นสืบไป (มูลนิธิสถาบันวิจัยและ พัฒนาผู้สูงอายุไทยและจากการสำรวจของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) ประชากรวัย ผู้สูงอายุถือได้ว่าเป็นปุชนียบุคคลที่มีคุณค่า ของสังคม เป็นบุคคลที่สามารถจะถ่ายทอด ความรู้ประวัติความเป็นมาของสังคม ส่งต่อ ความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญา ประเพณีและ วัฒนธรรมที่สั่งงามของสังคมให้กับรุ่นลูกรุ่น หลานได้อย่างมีศักยภาพ เนื่องจากผู้สูงอายุมี องค์ความรู้สะสมของตนเองตั้งแต่อดีตมาจนถึง ปัจจุบันอย่างมากมาย จึงเหมาะสมกับการที่จะ เป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เหล่านี้ให้แก่ลูกหลานเพื่อการสืบทอดต่อไป เพื่อที่จะให้สิ่งดีงามทั้งภูมิปัญญาประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้เมื่อมอง ในเชิงศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีจำนวน เพิ่มขึ้น พบว่า มีจำนวนมากที่เป็นผู้ที่มี องค์ความรู้และภูมิปัญญาหลากหลาย สาขาวิชา มีการประมาณการว่ามีผู้สูงอายุที่มี พลัง เป็นผู้นำชุมชนและปราชญ์ชุมชนกระจาย อยู่ทุกพื้นที่ประมาณ 1.7 ล้านคน ซึ่งสอดคล้อง กับการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2550 ที่พบว่า ประเทศไทยมีผู้รู้ภูมิปัญญาใน สาขาต่าง ๆ มากกว่า 2.2 ล้านคน และใน จำนวนนี้กว่าร้อยละ 60 หรือราว 1.4 ล้านคน เป็นผู้สูงอายุที่กระจายอยู่ในพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาค ของประเทศ (สุรกุล เจนอบรม, 2541) นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ

มั่นคงของมนุษย์ ได้เคยจัดทำทะเบียนผู้สูงอายุ ที่มีความรู้ความสามารถรวบรวมเป็นคลัง ปัญญาผู้สูงอายุในชุมชน 13 จังหวัด 22 สาขา องค์ความรู้ จำนวน 5,090 คน ซึ่งสามารถเป็น กำลังสำคัญในการช่วยพัฒนาชุมชนให้ เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นได้เป็นอย่างดี (ศิริพงษ์ เกี้ยวสกุล, 2555)

ชุมชนศรีฐาน ตำบลในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนประชากรใน ทะเบียนบ้านทั้งหมด 3,602 คน เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 676 คน (เทศบาลนครขอนแก่น, 2559) คิดเป็นร้อยละ 18.67 และในชุมชนศรี ฐานที่มีผู้สูงอายุอยู่เป็นจำนวนมากนั้น จาก การศึกษาชุมชนเมื่อปี พ.ศ. 2560 ข้อมูลจาก รายงานผลการศึกษาของชุมชนสะท้อนให้เห็น ว่า ผู้สูงอายุในชุมชนมิได้ต้องการเพียงแต่จะ เป็นฝ่ายรับจากบุตรหลานหรือจากสังคม เท่านั้น ท่านพยายามที่จะช่วยตนเองมากที่สุด เท่าที่ท่านจะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพ รายได้ ความเป็นอยู่ท่านจะอาศัยพึ่งพา ลูกหลาน ต่อเมื่อท่านทำไม่ไหวแล้วเท่านั้น แม้ กระนั้นก็ตาม ท่านก็ยินดีที่จะช่วยเหลือ ครอบครัว ช่วยเหลือสังคมตามศักยภาพที่ท่าน จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นในด้านร่างกาย แรง สติปัญญา ทักษะฝีมือ คำแนะนำต่าง ๆ เท่าที่ ท่านจะให้ได้หลายคนก็เกษียณอายุแล้ว อาจจะยังมีไฟอยู่ มีความรู้ ความสามารถสูง มี ประสบการณ์ (ชุมชนศรีฐาน, 2560) ดังนั้น ผู้ ศึกษาจึงเกิดคำถามว่า ผู้สูงอายุภายในชุมชน ศรีฐานจะมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอย่างไร ได้บ้าง จะนำความรู้ความสามารถที่ตนมีมาใช้ ในการพัฒนาหรือช่วยเหลือสังคมในด้าน ไດบ้าง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชน และสามารถขยายผลให้แก่ชุมชน

อื่นในเขตเทศบาลนครขอนแก่นและในพื้นที่อื่นของไทยซึ่งเข้าสาส์นผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนศรีฐาน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนศรีฐาน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชุมชนศรีฐานในเขตเทศบาลนครขอนแก่น เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการประชุมชุมชน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จากบัญชีรายชื่อของกองสวัสดิการชุมชน เทศบาลนครขอนแก่นที่ซึ่งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุ ผู้อาวุโสและคณะกรรมการชุมชนรวมทั้งรายชื่อบุคคลที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ไว้ โดยวิธีการสัมภาษณ์ที่ประธานชุมชนจำนวน 4 คน และผู้สูงอายุที่เป็นแกนนำชุมชนและเป็นผู้อาวุโสที่คนในชุมชนให้การยอมรับนับถือ ผู้ที่เคยเป็นผู้นำชุมชนในอดีต ข้าราชการเกษียณอายุ บุคคลที่มีความรู้ประสบการณ์และเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้าน จำนวน 40 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบคำถามปลายเปิดในการสนทนากลุ่มย่อย ที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมประเด็นคำถามเพื่อให้ได้

คำตอบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาตาม และพัฒนาแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในสัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บทบาทของผู้สูงอายุ ปัจจัยที่ดึงดูดให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมพัฒนาชุมชน ปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน แล้วนำร่างแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนศรีฐาน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าความถี่สะสม (frequency) ส่วนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการสรุปตีความและการบรรยายเชิงวิเคราะห์

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปนำเสนอโดยการบรรยายประกอบตาราง ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำเสนอข้อมูลโดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหาสาระและเขียนรายงานเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ

59.1 เพศหญิง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-65 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 66-70 ปีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 อายุระหว่าง 71-75 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 และมีอายุระหว่าง 76-80 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ด้านสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่สมรสแล้วและอยู่ด้วยกัน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือเป็น หม้ายเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ด้านรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 และมีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 59.1 อันดับ 2 คือ ระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ เกษตรกร จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 อาชีพรับจ้าง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ข้าราชการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1ตามลำดับ

2. บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในงานวิจัยนี้ แบ่งเป็นบทบาทด้านสังคม บทบาทด้าน ศิลปวัฒนธรรม และบทบาทด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 บทบาทด้านสังคม การปลูกฝังคุณธรรม สังคม วัฒนธรรมไทยถูกปลูกฝังให้

ความเคารพผู้อาวุโส ให้เกียรติ เชื้อพืงลูกหลานยังสำนึกผูกพันและต้องดูแลทดแทนพระคุณพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ที่เป็นผู้อาวุโสและผู้สูงอายุของตน ครอบครัวไทยยังเป็นครอบครัวขยายมีคนหลายวัยภายในชายคาเดียวกัน แม้จะเริ่มเป็นสังคมเมือง มีครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น หลักราชาธิปไตย มิใช่เป็นบรรทัดฐานเฉพาะแค่ พ่อ แม่ พี่น้อง และคนในครอบครัวของเราเท่านั้น แต่ยังใช้กันทั้งสังคม สะท้อนให้เห็นได้จากคำพังเพยโบราณ ที่ว่า เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด รวมทั้งวัฒนธรรม การแสดงความอ่อนน้อม ต่อผู้อาวุโสกว่า โดยการยกมือไหว้และประเพณีแสดงความเคารพนับถือ มีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ วันเด็ก วันลอยกระทง สงกรานต์ รดน้ำผู้สูงอายุ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยเชิญผู้สูงอายุในชุมชนมาร่วมงาน และได้ให้เยาวชนได้รดน้ำขอพร เป็นต้น การช่วยเหลือกันในยามทุกข์ยาก และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันล้วนเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุปลูกฝังผ่านการอบรมสั่งสอนมา

บทบาทด้านสังคมในการส่งเสริมเกษตรพอเพียง ชุมชนศรีฐานมีศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ โดยใช้พื้นที่ไร่นาแต่ละคนในชุมชน มีลักษณะกว้างพอสมควร เพื่อการพัฒนาเป็นสวนเกษตรแบบผสม ไม้ปลูกพืชสมุนไพร พันธุ์ไม้ และพืชผักต่าง ๆ เพื่อสร้างให้เป็นศูนย์เกษตรพอเพียงต้นแบบ โดยยึดการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และให้หน่วยงานจากภายนอกเข้ามาชม หรือเยี่ยมเยียนชุมชน และส่งเสริมให้บ้านเรือนต่าง ๆ ปลูกพืชผักสวนครัวตามครัวเรือนเพื่อประกอบอาหารรับประทานกันเองในครอบครัว รวมทั้งให้ความรู้ในการเพาะปลูกและแจกเมล็ดพันธุ์

เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน แถมยังได้รับผักที่สด สะอาด ปลอดภัยไร้สารเคมี ตลอดจนสุขภาพอนามัยที่ดีของคนในชุมชนด้วย

บทบาทด้านสังคมในการทำความสะอาดชุมชน ผู้สูงอายุมีบทบาทในการรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม โดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสร้างเสริมอนามัยที่ดีเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ เน้นสุขภาพสมาชิกในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์จิตสำนึกคัดแยกขยะรีไซเคิลให้เกิดประโยชน์ การจัดการขยะมูลฝอย เพื่อฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ลดมลพิษ ลดปริมาณขยะด้วยการแปรรูปอินทรีย์จากครัวเรือนและเป็นปุ๋ยนำไปรดพืชผัก คัดแยกหรือนำกลับมาใช้ใหม่ โดยทางคณะกรรมการชุมชน มีหน้าที่ดูแลและอำนวยความสะดวกในการรับซื้อ ถือว่าเป็นการสร้างรายได้และลดปริมาณขยะในชุมชนได้ด้วย ซึ่งเป็นบทบาทของผู้สูงอายุในเรื่องนี้ คือ เป็นผู้รวบรวมขยะจากครัวเรือนหรือส่งสอน เน้นย้ำให้สมาชิกในครอบครัวเก็บ คัดแยก และนำมารวบรวมไว้ที่ธนาคารขยะชุมชน

บทบาทด้านสังคมในการเป็นแกนนำผู้นำ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญ ผู้สูงอายุเป็นผู้สืบต่อศาสนาและวัฒนธรรม วันพระและวันสำคัญทางศาสนาที่ไปวัดหรือศาสนสถานเพื่อทำบุญทำทาน ปล่อยนก ปล่อยปลา บำรุงศาสนา ทำความสะอาดวัดวาอาราม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน หากไม่มีผู้สูงอายุเหล่านี้การสืบต่อศาสนาและวัฒนธรรมไทยก็อาจจะขาดตอนไป ผู้สูงอายุจึงเป็นผู้อุทิศตนให้กับครอบครัวและสังคมโดยมิได้มุ่งหวังผลตอบแทน

2.2 บทบาทด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีในการเล่นดนตรีพื้นบ้าน การสืบทอด

ศิลปวัฒนธรรมอีสาน ผู้สูงอายุในชุมชนมีความรู้ความสามารถในการเล่นดนตรีและการขับร้องหมอลำ เช่น พิณ แคน กลองยาว เนื่องจากมีภูมิปัญญาและประสบการณ์ กล่าวคือ ผู้สูงอายุเล่นดนตรีได้ เคยตั้งวงอยู่ ไม่อยากให้เลือนหายไปจึงมาสอนให้เยาวชนให้ได้เรียนรู้สืบทอด และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วย เป็นการพัฒนาศักยภาพเด็กไปด้วย การการฟ้อนรำและการขับร้องก็ถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่อีกประการที่ผู้สูงอายุในชุมชนศรีฐานให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมที่งดงามเหล่านี้ไว้อย่างชัดเจน โดยเข้าร่วมสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาวจังหวัดขอนแก่น “รำบวงสรวง 10 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ คู่เมืองขอนแก่น ฉลอง 220 ปี และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร” เป็นหนึ่งในกิจกรรมงาน “เทศกาลไหมสากล ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น โดยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คู่เมืองขอนแก่น

บทบาทด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีในการการสืบทอดบุญประเพณีชุมชน วัฒนธรรมประเพณีเป็นสิ่งที่อยู่คู่อีสานมาช้านาน ผ่านการบอกเล่าและปฏิบัติโดยผู้สูงอายุมีบทบาทอย่างมากในการสืบสานประเพณีที่ชุมชนร่วมกันปฏิบัติสืบทอดกันมา และสืบสานให้คงอยู่คู่ชุมชนต่อไปรวมถึงการจัดเตรียมพิธีสิ่งของที่ต้องใช้ ในพิธีกรรม ซึ่งผู้สูงอายุจะมีความสามารถในการจดจำเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตและสามารถจัดเตรียมข้าวของเครื่องเซ่นไหว้ได้ครบถ้วนกว่าคนหนุ่มสาว

2.3 บทบาทด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น การดำรงรักษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น อาหารท้องถิ่น อาหารพื้นบ้าน การจักสาน การทอผ้า

ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และคุ้นเคยกับการประกอบอาหารท้องถิ่น การประกอบอาหารรับประทานเอง หรือ การนำอาหารท้องถิ่นไปขายที่ตลาดชุมชน ส่วนใหญ่ผู้ที่ประกอบอาหารท้องถิ่น ประเภท ผักตบชวา แจ่วบอง อาหารหมักดอง และอาหารพื้นบ้านของภาคอีสานมักจะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งในครัวเรือนก็ยังสืบทอดดำรงรักษาไว้ บางครัวเรือนมีการฝึกสอนให้ลูกหลานด้วย

การดำรงรักษาด้านภูมิปัญญาด้านการทอผ้า ซึ่งผ้าไหมจังหวัดขอนแก่น เป็นที่นิยมและเรื่องชื่อเป็นอย่างมาก และในปัจจุบันความนิยมใช้ผ้าไหมมีมากขึ้น และกำลังได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนา รวมทั้งได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้สอยในชีวิตประจำวันกันอย่างกว้างขวางมาก จึงเกิดมีการผลิตผ้าพื้นเมืองในชุมชนมากขึ้น ผู้สูงอายุมีบทบาทเป็นอย่างมากในการทำหน้าที่ทอผ้าด้วยมือ โดยเป็นลวดลายท้องถิ่น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมีคุณภาพและมีการรวมกลุ่มช่างทอผ้าที่รวมตัวกันทอผ้าเป็นอาชีพเสริม และนำออกขายในลักษณะสหกรณ์ ดังนั้น จึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาสีสันทัน คุณภาพและลวดลายให้เข้ากับรสนิยมของตลาด แต่ยังคงเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ นอกจากนี้จะผลิตขายแล้วยังเป็นการอนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งมรดกความดีงามให้คงอยู่ชุมชนตลอดไป

การดำรงรักษาด้านภูมิปัญญาด้านการจักสาน เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน ซึ่งในอดีตยังไม่มีการใช้วัสดุประเภทพลาสติก และเครื่องจักสานโดยเฉพาะเครื่องครัวที่ยังใช้กันในครัวเรือน ยังไม่มีการทำวัสดุทดแทนหรือมีการสร้างทดแทนก็ไม่เหมือนกับที่ทำจากไม้ไผ่ประเภทจักสาน ซึ่งผู้สูงอายุมีบทบาทในการ

สืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญารวมทั้งยังมีการทำอยู่ในปัจจุบัน เช่น กระดังไม้ไผ่ หวดหนึ่งข้าวเหนียว ตอกมัดกล้า เป็นต้น

การดำรงรักษาด้านภูมิปัญญาด้านการนวดแผนไทย การนวดรักษา การจับเส้น การนวดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ส่งผ่านกันมายาวนาน แต่ในสมัยปัจจุบันนี้ความเจริญเข้ามามากมาย รวมถึงด้านการแพทย์ด้วย จึงทำให้การนวดรักษาในชุมชนยุคปัจจุบันมีเพียงผู้สูงอายุด้วยกันเท่านั้นที่นิยม การนวดนั้นนวดสำหรับการฟื้นฟูระบบกล้ามเนื้อและกระดูก ฟื้นฟูการเคลื่อนไหวของข้อต่อ เน้นกดจุดด้วยเทคนิคการนวดการพัฒนาความยืดหยุ่นกล้ามเนื้อ ช่วยกระตุ้นการกำจัดสารพิษออกจากร่างกายและมีประโยชน์

การดำรงรักษาด้านภูมิปัญญาด้านการเป่าเพื่อการรักษาตามความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่คู่ชุมชนและสังคมมานาน ในอดีตการรักษาพยาบาลไม่เจริญก้าวหน้าจะเข้าไปหาหมอที่ต้องใช้เวลาในการเป่ารักษา จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยรักษาได้ การเป่ารักษา เป็นความเชื่อของคนในชุมชน โดยการใช้คาถาเวทย์เวทย์มนต์ โดยหมอที่ใช้วิธีการเป่ารักษาโรค ได้แก่ ปูนกินหมาก ใช้เคียวกระเทียมหรือหมาก หรือใบไม้บางชนิด แล้วเป่าลงไปที่ร่างกายของผู้ป่วย ส่วนมากใช้กับอาการปวดศีรษะ โรคผิวหนัง ภูสวด ถูกหมากัด น้ำร้อนลวก เป็นต้น ซึ่งผู้สูงอายุมีบทบาทในการเป็นผู้เป่าทำการรักษา

การดำรงรักษาด้านภูมิปัญญาด้านการรักษาโดยสมุนไพร ซึ่งการรักษาโดยสมุนไพรเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ชุมชนได้รับองค์ความรู้สืบทอดมา โดยนำเอาสรรพคุณของสมุนไพรแร่ธาตุ และส่วนต่างๆ ของสัตว์ แต่ละชนิดมาใช้

ในการรักษา เป็นวิธีการรักษาโรคด้วยสมุนไพร มีทั้งการกินและการทา การกินยาสมุนไพรวิธีสกัดตัวยาออกมาจากสมุนไพรแบบง่าย ๆ คือ การฝนยา เป็นการนำสมุนไพรมาฝนหรือถูกับแผ่นหิน แผ่นเต้าฝามีมือ เมื่อฝนแล้วก็เอาแผ่นหินนั้นจุ่มน้ำ ตัวยาที่ฝนออกจากละลายในน้ำ เป็นน้ำยาที่สกัดออกมา สมุนไพรที่นำมาฝนประกอบด้วยรากไม้ แร่ธาตุหลายชนิด บางทีชาวบ้านเรียกว่า “ยาชุม” ส่วนการทา นิยมใช้น้ำมันสัตว์หรือสมุนไพรสกัดผสมน้ำมัน ทาแก้พิษไข้ แมลงกัดต่อย ซึ่งบทบาทของผู้สูงอายุในเรื่องสมุนไพร คือเป็นผู้มีความรอบรู้ในเรื่องสมุนไพร สรรพคุณ และการใช้งานแต่ละประเภท

การดำรงรักษาภูมิปัญญาด้านการเรียกขวัญรักษา ตามธรรมเนียมชาวอีสานเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีขวัญ หรือ จิต อยู่ประจำตัวเอง หากพิธีกรรมนี้นิยมทำกับคนขวัญอ่อนและคนที่สุขภาพไม่แข็งแรง สุขภาพจิตไม่ค่อยดี เช่น ฝันร้ายบ่อย ๆ มีความเชื่อกันว่าขวัญ ไม่อยู่กับร่างของเจ้าตนเอง ทำให้สุขภาพและจิตใจไม่ค่อยสงบ การเรียกขวัญจะมีการบอกให้ดวงวิญญาณหรือขวัญของผู้ป่วยให้กลับมาร่างของผู้ป่วย พิธีนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้รู้หรือผู้สูงอายุจะกระทำกัน ซึ่งในชุมชนศรีฐานยังคงมีการอนุรักษ์สืบไว้ เป็นความเชื่อของชุมชนที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

3. ปัญหาและอุปสรรคในการร่วมพัฒนาชุมชน

3.1 ปัญหาสุขภาพ จากการสังเกตพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมในที่ต่าง ๆ นั้น ล้วนเป็นผู้ที่มีสภาพร่างกายแข็งแรง คล่องแคล่ว เคลื่อนไหวได้อย่างกระฉับกระเฉง มีความสุข สนุกสนานไปกับกิจกรรมที่ตนเอง

เป็นส่วนหนึ่ง ไม่เพียงเท่านั้น การยังเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ ก็ยังส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี ยิ่งขึ้นทั้งกายและใจรวมถึงได้มีความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุคนอื่น ๆ ในวัยเดียวกันอีกด้วย แต่ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมดำเนินการพัฒนาชุมชน บางท่านมีโรคประจำตัวพื้นฐานทั่วไปแทบจะทุกคน เช่น ความดัน เบาหวาน ไขมัน โรคหัวใจ ร่างกายเหนื่อยง่าย อ่อนเพลีย ทำให้เคลื่อนไหวลำบาก เดินทางลำบาก ผู้สูงอายุมีการดูแลสุขภาพเบื้องต้น โดยการทานผัก ทานน้ำ พริก ผลไม้ อาหารไม่ปรุงรสจัด ไม่หวาน ไม่มัน ยกเว้นในบางครั้งที่ยาก รับประทานตามใจตนเอง

เรื่องสถานที่ตั้งและระยะทางเป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออกไปเข้าร่วมกิจกรรมในที่ต่าง ๆ กล่าวคือ ผู้สูงอายุต้องคาดเดาถึงระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ความใกล้ไกลของกิจกรรมที่จะเข้าร่วมโดยคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วเป็นสำคัญ ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดทางด้านสภาพร่างกาย เหตุนี้ในการดำเนินงานจึงขาดความคล่องตัว ด้วยสมรรถภาพร่างกายที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน ความสามารถในการจดจำที่ลดลง ดังนั้น จำเป็นต้องมีผู้ประสานงาน ช่วยเหลือที่เป็นวัยอื่นที่มีสภาพร่างกายที่แข็งแรง ความจำที่ดีกว่า ช่วยสนับสนุนการทำงาน

3.2 ปัญหาทางสังคม มีผู้สูงอายุไม่เข้าร่วมดำเนินงาน เนื่องจากไม่ได้มีความสนใจในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง เนื่องจากไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน ขาดความร่วมมือ ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ผู้สูงอายุบางท่านไม่สนใจเข้าร่วมการดำเนินงานหรือกิจกรรมชุมชน เนื่องจากมีภาระห้วงบุตรหลาน ห่วงทรัพย์สิน ไม่นิยม เดินทาง มีภาระครอบครัว

ทำอาหาร ดูแลบ้าน และยังทำมาหากินอยู่ ทำให้ไม่สามารถไปช่วยเหลือ กิจกรรมได้เต็มที่ ในผู้สูงอายุบางราย จึงไม่นิยมเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ทำให้ไม่เกิดกิจกรรมหรือ ผลงานที่เป็นรูปธรรม ชาดคนในชุมชนร่วมกิจกรรม เนื่องจากไม่มีค่าตอบแทน

3.3 ข้อจำกัดการถ่ายทอดและการสืบทอดส่งต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ด้านเนื้อหาการถ่ายทอดยังไม่มีการบินทักเป็นลายลักษณ์อักษร การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบายหรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญและเน้นการปฏิบัติตาม ซึ่งจะพบว่าถ้าผู้ถ่ายทอดเสียชีวิต หรือสุขภาพไม่เอื้อและไม่มีการสืบทอดของความรู้ นั้น ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เกิดการสูญหายไป ซึ่งบางครั้งอาจจะเป็นการลำบากสำหรับบุคคลอื่น เพราะงานบางอย่างมีความละเอียดมากจะใช้เวลามากเป็นเดือน เช่น การสอน ดนตรี หมอลำ วัฒนธรรมชนบทธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

อภิปรายผล

1. สังคมไทยถูกปลูกฝังให้ความเคารพผู้อาวุโส ให้เกียรติ เชื่อฟัง ลูกหลานยังสำนึกผูกพันและต้องดูแลทดแทนพระคุณพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ที่เป็นผู้อาวุโสและผู้สูงอายุของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร นิธิปรีชา (2557) พบว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทในครัวเรือน การเลี้ยงดูสั่งสอนบุตรหลาน ดูแลบ้านเรือน และเป็นที่ปรึกษาให้บุตรหลาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพรณพร อุทโร (2552) พบว่า ผู้สูงอายุมีความสำคัญและมีบทบาท

เป็นอย่างมากในการอบรมเลี้ยงดูลูกหลาน และยังให้ความเคารพนับถือเป็นผู้อาวุโสในชุมชน โดยการเข้าร่วมในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสิงห์แก้ว วชิรธมโม (2554) พบว่า บทบาทของผู้สูงอายุในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ การอุปถัมภ์ พระสงฆ์มากที่สุด เช่น การถวายภัตตาหารเป็นประจำ สิ่งของอุปโภค อัฐบริวาร ยารักษาโรค และสร้าง เสนาสนะสถาน มีการชักชวนคนเข้าวัด โดยการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องในวันสำคัญ และประเพณีท้องถิ่น การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานสั่งสอนสิ่งที่ดีงาม เพื่อสร้างให้เป็นคนที่มีคุณภาพในชุมชน โดยการสอนให้ทั้งขณะที่เป็นที่ เป็นทาง การคัดแยกขยะในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร นิธิปรีชา (2557) พบว่า ผู้สูงอายุสามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ โดยมีลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่มหรือเคยเป็นผู้นำกลุ่ม มีความสามารถด้านการเกษตร ทำปุ๋ยหมัก จักสาน น้ำสมุนไพร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญภัทร ภัทรกันทากุล (2544) ได้ทำการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมทางศาสนา โดยผู้สูงอายุจะมีบทบาทในการอนุรักษ์ถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีให้แก่สังคม อีกทั้งผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความสนใจในด้านศาสนาเพราะยอมรับว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้ จิตใจสงบเยือกเย็นตลอดจนเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่อง และมีความน่าเชื่อถือของสังคม

2. การสืบทอดหรืออนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร นิธิปรีชา (2557) พบว่า กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ มีความรู้ความสามารถ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสืบสานประเพณีท้องถิ่น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษา การทำกิจกรรมพื้นบ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุพันธ์ สมบูรณ์สิทธิ์ (2535) พบว่า ผู้สูงอายุยังเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดให้มีการทำบุญการประกอบพิธีทางศาสนาการบำเพ็ญกุศลในโอกาสวันสำคัญทางศาสนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ทองปลั่ง (2546) ที่พบว่า ความผูกพันต่อชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลานานจะสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ภายในชุมชนได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะสั้น

3. การสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุในชุมชนศรีฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ รดา สุวรรณดารา (2554) ได้ทำการศึกษาศักยภาพผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลต่อหลังอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีศักยภาพในการพัฒนาชุมชนด้านศาสนา จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาให้แก่คนในชุมชน และมีศักยภาพด้านการแพทย์ สาธารณสุข มีความสามารถด้านการแพทย์แผนโบราณที่เป็นภูมิปัญญาเฉพาะถิ่นของตัว เช่น การนวดแผนโบราณ การใช้พืชสมุนไพรที่หาได้ในท้องถิ่นรักษาโรคทั่วไปที่ไม่ มีอาการรุนแรง ลดการใช้

ยาปฏิชีวนะในการรักษาโรคต่าง ๆ ของคนในชุมชนลงได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ เกี้ยวสกุล (2555) ที่พบว่าปัจจัยที่สนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ความเฝ้าวของผู้สูงอายุ การนำภูมิปัญญามาใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรให้ความรู้และกระตุ้นให้ผู้สูงอายุและครอบครัว ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของบทบาทของผู้สูงอายุที่มีต่อชุมชนและสังคม

2. ควรกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความต้องการในการรวมกลุ่มมากขึ้น และได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมและเกิดความสัมพันธ์ อันดีกับผู้อื่นในกลุ่มและรู้สึกว่าการรวมกลุ่มเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

3. ผู้บริหารหรือผู้นำระดับท้องถิ่น ควรส่งเสริมการให้ผลประโยชน์แลกเปลี่ยนทางสังคม เช่น การให้เกียรติบัตร การให้การยกย่องเชิดชูผู้ทำคุณประโยชน์แก่สังคมหรือกิจกรรมทางสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาบทบาทครอบครัวในการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการพัฒนาชุมชน และควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนเพื่อค้นหาแนวทางส่งเสริมบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชน และสังคมได้รับประโยชน์จากการวิจัยมากยิ่งขึ้น

แหล่งอ้างอิง

- ชุมชนศรีฐาน. (2560). ส่งข้อมูลสู่ชุมชน “สืบค้นเมืองเก่าบ้านเราศรีฐาน”. ค้นเมื่อ 2 เมษายน 2561, จาก <http://www.kkmuni.go.th/2017/article/news/1324>.
- เทศบาลนครขอนแก่น. (2559). ข้อมูลชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2561, จาก <http://www.kkmuni.go.th/basic-data/society-data/community.pdf>
- นพพรรณพร อุทโธ. (2552). การศึกษาบทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- ปัญญาภัทร ภัทรกันทากุล. (2544). การศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและ ความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พระครูสิงห์แก้ว วชิรมโม. (2554). การศึกษาบทบาทของผู้สูงอายุในการส่งเสริม กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- รดา สุวรรณดารา. (2554). ศักยภาพผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลตอหลัง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2556). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556. ค้นเมื่อ 2 เมษายน 2561. จาก <http://thaitgri.org/?p=36172#>.
- วนิดา ทองปล้อง. (2546) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริพงษ์ เกี้ยวสกุล. (2555). การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้ของชุมชนในการมี การนำพลังผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาชุมชน. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สุรกุล เจนอบรม. (2541). วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

INVOLVEMENT OF THE VILLAGE SECURITY IN THE PREVENTION AND RESOLUTION OF DRUG PROBLEMS IN THE AREA OF SRIBOONRUENG DISTRICT NONGBUA LAMPHU PROVINCE

ประสิทธิ์ มหาวงค์*

Prasithi Mahawong

E-mail. Prasit-mahawong@gmail.com

สุปัน สมสาร**

Supan Somsa

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 223 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการใช้ค่าสถิติ T-test ส่วนอายุสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งจำแนกมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยการทดสอบค่า F-test เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้สูตรการทดสอบของ LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 40-49 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกร

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า เพศและอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ สถานภาพและระดับการศึกษา ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกัน

3. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู คือ 1) ให้ความรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม และครอบครัว 2) ให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. 2561 3) เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การฝึกทบทวนยุทธวิธีในการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ยุทธวิธีการตรวจค้น การจับกุม และทักษะด้านการใช้อาวุธปืน 4) หน่วยงานรัฐควร

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยพิษณุพนธ์

** บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยพิษณุพนธ์

จัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้พร้อมเพียง เช่น ชุดสะท้อนแสงในเวลากลางคืน กรวย ป้ายสัญญาณ 5) เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง เช่น ตำรวจ ทหาร ปกครอง ต้องเข้าไปเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) จนเขาเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ 6) ต้องสร้างจิตสำนึกในการรักษากันเกิด

คำสำคัญ: ยาเสพติด, ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน, การป้องกัน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) To study the level of participation of the village security In the prevention and resolution of drug problems in the area of Sriboonruang district, Nongbua Lamphu province 2) To compare the involvement of the Security Village To prevent and resolve drug problems by sex, age, marital status, education, occupation 3) The proposed guidelines for the prevention and drug problems in Sriboonruang district Nongbua Lamphu province The sample used in this study are set to protect the village in Sriboonruang district Nongbua Lamphu province number 223 The instrument used to collect data statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation. By analyzing the relationship between variables. Using different test average of males classified into 2 groups using statistical T-test of the age, marital status. Education and career, classified more than 2 up to analysis, ANOVA (One-way ANOVA) by testing the F-test with statistical significance, thus pairwise comparison by the formula test of Duncan. The results of findings were as follows:

1. The level of participation of the village security uniform (Chor.) In prevention and Solving drug problems in the area of Sriboonruang District, Nongbua Lamphu province. The overall picture was at a moderate level when considering personal information. Most of them are male, age 40-49 years, marital status, primary education level Have a farming career

2. The comparison with the participation of security villages to prevent and resolve drug that gender and occupation, as well as participation in preventing and solving drug problems in Sriboonruang district Nongbua Lamphu province Do not differ in terms of age and educational level different. The participation in preventing and solving drug problems in Sriboonruang district Nongbua Lamphu province different offense.

3. Ways to prevent and resolve drug problems in Sriboonruang district Nongbua Lamphu province Offense: 1) to educate to harm of drugs that affect national security, economic, social and family problems, 2) provide knowledge about the legal authority of a security village. Ministry of Interior on the support of official agencies are protected and maintain order within the village in 2561, 3) increase in duties such as coaching, tactical review of the checkpoints makes the tactical raids. The arrest and skills in the use of firearms 4) the government should allocate materials to work with, just like a series of reflections. Sabers at night, cones, signs 5) Security forces such as military police, parents need to be a mentor to a series of security villages until he was confident of duty 6) to raise awareness of loving homes.

Keywords: Drugs, village security system, protect

บทนำ

ปัญหายาเสพติดของประเทศในปัจจุบัน จัดได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤต โดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด ได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่นับจะทวีความรุนแรงเกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมจนไม่สามารถแก้ไขได้ เป็นปัญหาระดับชาติที่ลุกลามอย่างไม่จบสิ้น ดังนั้น ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้บรรลุผลอย่างจริงจัง รัฐบาลทุกสมัยจึงได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็น “วาระแห่งชาติ” ปราบปรามลงโทษ ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้อง โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและแสวงหาความร่วมมือเชิงรุก กับต่างประเทศ ในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด ที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศ ภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

ผลกระทบจากปัญหายาเสพติดมีหลายด้าน เช่น 1) ด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ ปล้น ฆ่า ทำร้ายร่างกาย ส่วนระบบเศรษฐกิจไม่เกิดการขยายตัวเนื่องจากประชาชนเสพติด สารเสพติดความรู้ความสามารถก็จะลดน้อยลง

ไป และปัญหายาเสพติดยังทำให้รัฐบาลต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนมาก เพื่อใช้ในการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษาและฟื้นฟูแทนที่จะนำไปใช้ในการด้านอื่นๆ ที่มีความจำเป็น เช่น การศึกษา การช่วยเหลือผู้ด้วยโอกาส ฯลฯ 2) ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ คติยาเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นภาระต่องานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ตั้งแต่ในระดับตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และการคุมประพฤติ นำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย การขยายงาน ขยายอัตรากำลัง การขอผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และการก่อสร้างสถานที่รองรับผู้ติดยาเสพติด ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มสูง นอกจากนี้ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน โดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ การรับสินบน การกลั่นแกล้งรีดไถ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้กระทำความผิดซึ่งทำให้ประชาชนและสังคมเกิดความไม่ศรัทธาและเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 3) ด้านสังคมและครอบครัว ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยาก ขัดแย้ง แตกแยก และสิ้นเปลืองในการแก้ปัญหา และได้ก่อให้เกิดความหวาดระแวงจากประชาชน และสังคมในวงกว้างเนื่องจากเกรงว่าบุตรหลานจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือถูกประทุษร้ายจากผู้เสพยาที่มีอาการผิดปกติทางจิต ที่สำคัญผู้ติดยา มักก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอัยามุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนันและอาชญากรรมต่างๆ สำหรับผู้ค้าและหรือผู้เสพซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวเมื่อถูกจับกุมและดำเนินการทาง

กฎหมาย จะส่งผลกระทบต่อสมาชิกภายในครอบครัวได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การปกครองจะต้องออกจากโรงเรียน ซึ่งเป็นการทำลายอนาคตของประเทศชาติ

ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นเวลานานทราบดี การแก้ไขปัญหายาเสพติดมีหลากหลายวิธีคิด หลากหลายวิธีการทำงาน เรียกได้ว่า “ไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว” ผู้วิจัยจึงมีความสนใจแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ที่เป็นกำลังอาสาและมีกฎหมายรับรองในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เรียกว่า “ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)” ซึ่งกำลังอาสาเหล่านี้เป็นคนในพื้นที่รู้เห็นความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่เป็นอย่างดี และที่สำคัญระบบความเป็นเครือญาติ พี่น้อง หรือเพื่อนบ้าน สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้เสพ ผู้ค้า ได้ง่ายกว่าเจ้าหน้าที่รัฐส่งผลให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ

3 เพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

สมมติฐานของการวิจัย

ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มี ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา (The Scope and Content) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นที่จะทำการศึกษาในประเด็นเนื้อหาเฉพาะที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 500 คน

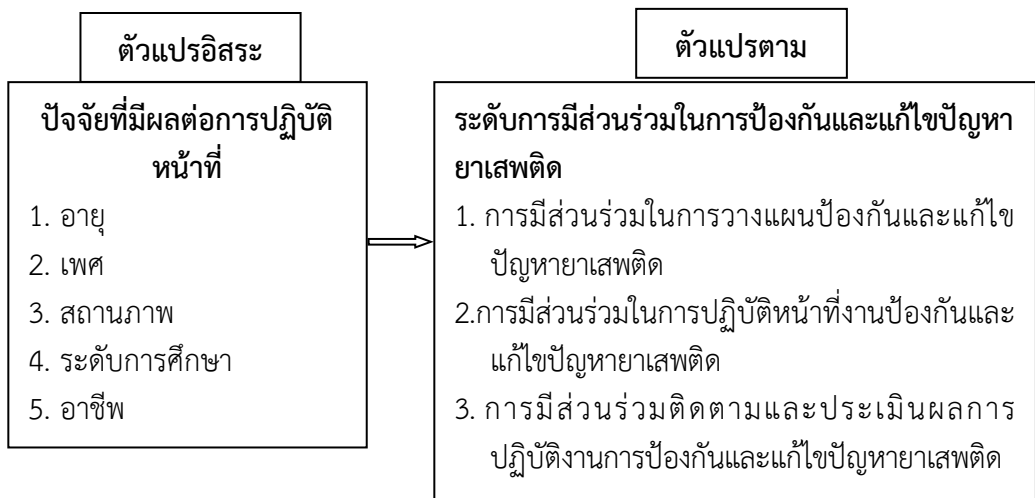
2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 223 คน ได้มาโดยใช้สูตรของ Taro Yamane หลังจากนั้น ก็ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยคำนึงถึงสัดส่วนแต่ละตำบล

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ (The Scope and Areas) ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

4.ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้
 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ
 ระดับการศึกษา อาชีพ
 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วม
 ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่
 ด้านที่ 1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
 ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้านที่ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
 หน้าที่งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 ด้านที่ 3. การมีส่วนร่วมติดตามและ
 ประเมินผลการปฏิบัติงานการป้องกันและ
 แก้ไขปัญหายาเสพติด
 5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 ของงานวิจัยครั้งนี้ ระหว่างเดือน มีนาคม –
 ตุลาคม พ.ศ. 2561

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาถึง “การมีส่วนร่วมของ ชุตรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ประชากร คือ ชุตรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) พื้นที่อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 500 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane คิดเป็น 223 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสอบถาม

(Questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาจากกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและอาชีพ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุตรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามอำนาจหน้าที่ของชุตรักษาความ

ปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) 3) ด้านการมีส่วนร่วม ติดตามและประเมินผลป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เป็นคำถาม ปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขต และโครงสร้างเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิจัยเพื่อ ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ 2) นำ แบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอให้ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิจัยเพื่อขอความเห็น 3) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ แบบสอบถามขึ้นมาและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน นำแบบสอบถามที่ผ่าน ความเห็นจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิจัยแล้ว หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำ แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทำการทดลอง ใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในเขตอำเภอเมือง หนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) 4) นำแบบสอบถามที่ ตรวจสอบแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวม ข้อมูลจริงกับ ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในเขตอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัด หนองบัวลำภู จำนวน 223 คน โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ผลข้อมูล เมื่อเก็บ ข้อมูลเสร็จสิ้นแล้วดำเนินการขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการพรรณนาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในด้านต่างๆ และ สถิติวิเคราะห์ (Analytical Statistic) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของเพศ จำแนกเป็น 2 กลุ่มโดยใช้ค่าสถิติ T-test ส่วน อายุสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และ อาชีพ ซึ่งจำแนกมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้การ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยการทดสอบค่า F-test เมื่อมี นัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้ สูตรการทดสอบของ LSD

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในอำเภอสรี บุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถสรุป ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทั่วไปของ ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 223 คนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 40-49 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู การมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยภาพรวม พบว่าชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู กับข้อมูลทั่วไปพบว่า

1. ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกัน

และแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

3. ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยขออภิปรายผลวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวรักษ์ ถมมา

(2558) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี กรณีศึกษา: ตำบลสวนใหญ่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับค่อนข้างมากและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา นาคประสิทธิ์ (2557) ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัย อภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเนื่องจากชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) อาจขาดความรู้และทักษะในการวางแผน จึงขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) อาจไม่เห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือและไม่มี

ความกล้า หรือ กลัวภัยอันตรายที่จะมาถึงตัวและครอบครัว

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมในอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ยังขาดองค์ความรู้ในการติดตามและประเมินผลงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวรักษ์ ถมมา (2558) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศอายุและระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลสวนใหญ่ที่แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมลวัฒนา กลิ่นจันทร์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัันมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อม อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการศึกษาสภาพปัญหา ด้านการวางแผนไม่แตกต่างกัน

2.2 ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อม อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อม อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการศึกษาสภาพปัญหา ด้านการวางแผนแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนภรณ์ สังสนา (2558) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลพญาหลวง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า อายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า อายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ประชาชนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อม อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อม อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการศึกษาสภาพปัญหา ด้านการวางแผนด้านการดำเนินงาน แตกต่างกันซึ่ง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิญา นาคประสิทธิ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า สถานภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า อายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อม อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการศึกษาสภาพปัญหา ด้านการวางแผนแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมพิริยะ พนาสนธิ์ (2556) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและสมาชิกชุมชนวัดบูรณาวาสในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า ระดับการศึกษาของคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน

2.5 ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอลำดวย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า อายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ร่วมของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อม อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า อาชีพต่าง ๆ มีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อมอำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการศึกษาสภาพปัญหา ด้านการวางแผนด้านการดำเนินงานและด้านการติดตามประเมินผลต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย
 - 1.1 ให้ความรู้ถึงพิษภัยปัญหาของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม และครอบครัว
 - 1.2 ให้ความรู้ทางข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. 2561
 - 1.3 เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การฝึกทบทวนยุทธวิธีใน

การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ยุทธวิธีการตรวจค้น การจับกุม และทักษะด้านการใช้อาวุธปืน

1.4 หน่วยงานรัฐควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้พร้อมเพียง เช่น ชุดสะท้อนแสงในเวลากลางคืน กรวยป้ายสัญญาณ

1.5 เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง เช่น ตำรวจ ทหาร ปกครอง ต้องเข้าไปเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) จนเขาเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่

1.6 ต้องสร้างจิตสำนึกในการรักษำบ้านเกิด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการเปรียบเทียบการแพร่ระบาดของยาเสพติดระหว่างหมู่บ้านที่มีการจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ) กับหมู่บ้านที่ไม่ได้รับการจัดตั้ง

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ) ในทุกอำเภอในจังหวัดหนองบัวลำภู

แหล่งอ้างอิง

- กฤษฎา นาคประสิทธิ์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).
- ชนภรณ์ สังสนา. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ่านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลาพากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- พรหมพิริยะ พนาสนธิ. (2556). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและสมาชิกชุมชนวัดปทุมวาสนาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี).

- พิมลวัฒนา กลิ่นจันทร์.(2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตตำบลไผ่ล้อมอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- ศิริรักษ์ ถมมา. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี กรณีศึกษา : ตำบลสวนใหญ่. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).

**แนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทย
เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน**
**THE DEVELOPMENT GUIDELINE TO CREATE COMPETITIVE ADVANTAGE
FOR TAPIOCA STARCH BUSINESSES IN THAILAND**

ดุสิต พิทยาคิคุณ*

Dusit Pitayakun

E-mail suree-csc@cpg.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทยเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารธุรกิจ จำนวน 78 บริษัท ด้วยแบบสอบถามใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์ตรงใช้การสังเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่และจัดลำดับ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแป้งมันสำปะหลัง โดยธุรกิจต้องกำหนดกลยุทธ์องค์กรที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าใจ เรียนรู้ที่จะปฏิบัติงานได้ โดยมุ่งเน้นที่การวิเคราะห์องค์กร สถานการณ์ทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง และการจัดการระบบปฏิบัติงานภายในองค์กรให้ตอบรับกับกลยุทธ์ที่องค์กรกำหนดขึ้น ทั้งในด้านโครงสร้าง ด้านการประสานงานอย่างเป็นระบบ ด้านการพัฒนาศักยภาพพนักงานให้มีส่วนร่วมในการจัดการภาระงานที่รับผิดชอบ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา การจัดการธุรกิจ ธุรกิจแป้งมันสำปะหลัง ความสามารถในการแข่งขัน

ABSTRACT

This research aims to study about the development guideline to create competitive advantage for tapioca starch businesses in Thailand. This research collected data from the target group which are the executives from 78 companies, using a questionnaire and statistical analysis such as correlation, multiple regression analysis and in-depth interview with direct experienced staffs by synthesis the data, categorize and sort it out. The result has shown that the development guideline for tapioca starch must have a certain organization's strategy that each staff could easily understand, also study and follow it by focusing on organization analysis, dramatically change of business situation analysis, and internal operation organization management to respond the need of this strategy which includes structure, operation cooperative management, potential development for staffs to have more opportunities in managing their responsibilities.

Keywords : development guideline, business management, tapioca starch, capacity of competition

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทนำ

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง (แป้งมันสำปะหลังดิบ, แป้งมันสำปะหลังดัดแปร, มันสำปะหลังเส้น, มันสำปะหลังอัดเม็ด และสาคุ) เป็นสินค้าเกษตร ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยการส่งออกมีทิศทางการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และยังคงมีแนวโน้มการเติบโตที่ดี สวนกระแสสินค้าเกษตรชนิดอื่นๆ ที่ถูกกดดันจากปัจจัยรอบด้านในช่วงปีที่ผ่านมา โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทยได้สรุปภาพรวมการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยในปี พ.ศ. 2557 ถึง 2561 มีการเติบโตที่ดีทั้งในแง่ปริมาณและมูลค่า จากการที่ตลาดจีนซึ่งเป็นคู่ค้าหลักมีความต้องการนำเข้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี พ.ศ. 2559 ถึง 2561 ไทยมีมูลค่าการส่งออกแป้งมันสำปะหลังอยู่ที่ 62,054 ล้านบาท ทั้งนี้ ในช่วง 8 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2561 (มกราคม-สิงหาคม) ไทยมีมูลค่าการส่งออกแป้งมันสำปะหลังอยู่ที่ 43,588 ล้านบาท และคาดว่าภาพรวมการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยในปี พ.ศ. 2561 จะมีแนวโน้มการเติบโตที่ดี ซึ่งปัจจัยท้าทายด้านคู่แข่ง โดยเฉพาะเวียดนามที่มีการพัฒนาการผลิตที่ดีขึ้น อีกทั้งยังมีตลาดส่งออกไปยังจีนเช่นเดียวกับไทย ดังนั้น เพื่อให้ไทยสามารถรักษาส่วนแบ่งตลาดในจีน และคงบทบาทความเป็นผู้นำในเวทีโลก ในระยะต่อไปไทยควรเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง ด้วยการยกระดับไปสู่การแข่งขันที่เน้นการผลิตเชิงคุณภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ลดต้นทุนการผลิต การให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลายน้ำที่ใช้มันสำปะหลัง

เป็นวัตถุดิบ (Thai tapioca starch, 2016) และการบริหารจัดการองค์การทางธุรกิจที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับที่ Jutaratatkul, J. (2013) ได้กล่าวว่าอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังกำลังอยู่ในยุคของการเปลี่ยนผ่านอย่างมีนัยสำคัญ หลายประเทศกำลังก้าวสู่การเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลัง ประเทศผู้ผลิตในอาเซียนได้เพิ่มจาก 3 ประเทศเป็น 6 ประเทศสำหรับประเทศไทย ปัจจัยการผลิตที่เคยเป็นศักยภาพและจุดได้เปรียบ ได้เปลี่ยนแปลงเป็นจุดอ่อน เช่น ที่ดิน และแรงงานที่มีราคาแพง และขาดแคลน การเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางบวกและทางลบต่ออุตสาหกรรมมันสำปะหลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนผ่านดังกล่าวจะต้องมีการประสานแรง ร่วมใจของอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของประเทศให้สามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส โดยต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ร่วมคิดร่วมทำ อย่างจริงจัง การสร้างองค์การให้เข้มแข็งด้วยการบริหารจัดการภายในธุรกิจที่มีประสิทธิภาพจากแนวคิดด้านการจัดการ 7-S ของ Thomas J. Peters and Robert H. Waterman, Jr.(1980) อันได้แก่ 1) ด้านโครงสร้าง (Structure) กิจกรรมมีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อความสามารถในการแข่งขัน 2) ด้านกลยุทธ์ (Strategy) กิจกรรมมีการจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดเพื่อความสามารถในการแข่งขัน 3) ด้านบุคลากร (Staff) กิจกรรมมีระบบการสรรหาบุคลากรที่เหมาะสม สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบใน

งานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน 4) ด้านสไตล์การจัดการ (Style) กิจกรรมสร้างภาวะผู้นำในการทำงานแก่พนักงานให้กล้าตัดสินใจ กล้าลงมือปฏิบัติงานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน 5) ด้านระบบ (Systems) การสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกันในสายงานต่างๆ เพื่อความสามารถในการแข่งขัน 6) ด้านค่านิยมร่วม (Shared value) มีการส่งเสริมการทำงานที่แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยมีวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกันเพื่อความสามารถในการแข่งขัน 7) ด้านทักษะ (Skills) มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานของบุคลากรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติงานเพื่อความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจได้

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจก็คือการสร้างรายได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องการ ซึ่งความได้เปรียบนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายปัจจัยที่นักธุรกิจของประเทศไทยยังประสบปัญหาในการสร้างรายได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปการสร้างความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ Miller, A. , Dess, G. G. 1996; DeLoach, Guy McClendon .2011; Kasorn, K. 2013. ; Larry E. Greiner. 2016. ประกอบด้วย 1. การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) การแสวงหาข้อได้เปรียบทางการแข่งขันด้วยการสร้างความแตกต่างนั้น ธุรกิจต้องพยายามสร้างผลิตภัณฑ์หรือการบริการในลักษณะที่ไม่เหมือนใคร เพื่อให้เกิดคุณค่าที่สูงขึ้นแก่ลูกค้า 2. การเป็นผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership) กลยุทธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ธุรกิจมี

ประสิทธิภาพด้านต้นทุนสูงสุดและเพื่อทำให้เกิดข้อได้เปรียบด้านต้นทุน กลยุทธ์นี้มีการใช้ต้นทุนต่ำเมื่อเทียบกับคู่แข่ง 3. การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Quick Response) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว การนำเสนอสินค้าใหม่ การปรับปรุงสินค้า 4. นวัตกรรม (Innovation) นวัตกรรมเป็นการคิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาโดยไม่จำเป็นต้องเป็นเพียงสินค้าหรือบริการใหม่เท่านั้น แต่ยังอาจหมายถึงกระบวนการใหม่ในการทำงาน ในปัจจุบันและอนาคตองค์กรอาจจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการนวัตกรรมเพื่อก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน สร้างความแตกต่างเกิดขึ้นในธุรกิจ จากบุคลากรขององค์กรที่มีความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันเป็นทีม 5. คุณภาพสินค้า (Quality) ปัจจุบันลูกค้ามีความต้องการมากขึ้น สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ นั่นคือผู้ประกอบการธุรกิจแข่งขันกันสำหรับผลประโยชน์ของประเทศไทยเข้าใจและเรียนรู้ถึงปัจจัยที่ทำให้บริษัทประสบความสำเร็จและได้เปรียบคู่แข่ง ซึ่งจะเป็นกลยุทธ์ในการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันธุรกิจแข่งขันสำหรับผลประโยชน์ของประเทศไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

แต่จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่าสภาพการบริหารจัดการภายในองค์กรธุรกิจแข่งขันสำหรับประเทศไทย ยังขาดสมรรถนะในการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพที่จะสามารถแข่งขันกับธุรกิจแข่งขันสำหรับประเทศไทยได้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแข่งขันสำหรับประเทศไทย จึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแข่งขันสำหรับประเทศไทยเพื่อความสามารถในการแข่งขัน

ให้ประสบความสำเร็จได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสาปะหลัง โดยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการธุรกิจเพื่อให้ประสบความสำเร็จและส่งผลโดยรวมต่อประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแปรรูปสาปะหลังในประเทศไทย เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านธุรกิจแปรรูปสาปะหลังเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจแปรรูปสาปะหลัง และผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจแปรรูปสาปะหลัง จำนวน 20 คน เป็นประชากรสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

1.2 ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารของบริษัทแปรรูปสาปะหลังในประเทศไทย จำนวน 94 บริษัท (คิดจากโรงงานที่ใช้หัวมันสาปะหลังเป็นวัตถุดิบ) เป็นประชากรสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการ

จัดการธุรกิจแปรรูปสาปะหลังในประเทศไทย และความสามารถในการแข่งขัน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ข้อเสนอแนะทั้งในด้านวิชาการและประสบการณ์การบริหารธุรกิจ เพื่อนำมาสนับสนุนแนวทางการจัดการธุรกิจแปรรูปสาปะหลังในประเทศไทยเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำข้อคำถามในแบบสอบถามทุกข้อไปดำเนินการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมิน ผลการประเมินพบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .6 – 1.00 การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามจะกระทำขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าข้อคำถามที่ใช้สามารถวัดตัวแปรได้อย่างเหมาะสม โดยค่าสถิติที่ได้ต้องไม่ต่ำกว่า .5 จึงจะยอมรับได้ว่า มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Hair, 2006) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เก็บข้อมูล กับผู้บริหารของบริษัทแปรรูปสาปะหลังมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าอำนาจการจำแนกรายข้อ (Item discriminate power) โดยใช้เทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) พบว่าข้อคำถามในแต่ละข้อย่อย มีค่าอำนาจการจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .547- .831) และดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นของแต่ละข้อ

โดยใช้เทคนิคแบบอัลฟา ของครอนบาค (Cronbach alpha) พบว่า ค่าถามแต่ละข้อ ย่อยมีค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง .754 ถึง .863 การทดสอบความเชื่อมั่นของข้อคำถาม จะกระทำขึ้นเพื่อให้เชื่อใจว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงค่าสถิติที่ได้ต้องไม่ต่ำกว่า .6 จึงยอมรับได้ว่ามีความเชื่อมั่น (Nunnally, 1978)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูลจากทางมหาวิทยาลัย ไปมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้วิจัยดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากผู้ตอบ แบบสอบถามเป็นผู้บริหารของบริษัทเป้าหมาย สำปะหลังในประเทศไทย 94 บริษัท ได้ แบบสอบถามสมบูรณ์กลับมา 78 บริษัท คิด เป็นร้อยละ 83 และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านธุรกิจเป้าหมาย สำปะหลัง เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินธุรกิจเป้าหมาย สำปะหลัง และ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจเป้าหมาย สำปะหลัง จำนวน 20 คน ในช่วง เดือน มิถุนายน – พฤศจิกายน 2561

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูล ได้มาตรวจสอบและความถูกต้อง และบันทึก ข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผล ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหา ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติเชิง อนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment

Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์ตรงใช้ การสังเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่และ จัดลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลกระทบต่อ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้าหมาย สำปะหลังในประเทศไทยผลการวิจัยพบว่า

1.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรด้านองค์ประกอบปัจจัยการ จัดการกับความสามารถในการแข่งขันของ ธุรกิจเป้าหมาย สำปะหลังในประเทศไทย โดย อธิบายความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

1) ปัจจัยการจัดการ ด้านโครงสร้าง องค์การมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้าหมาย สำปะหลังในประเทศไทย ($R=.611$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ปัจจัยการจัดการ ด้านกลยุทธ์ องค์การมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้าหมาย สำปะหลังในประเทศไทย ($R=.635$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ปัจจัยการจัดการ ด้านบุคลากรมี ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้าหมาย สำปะหลังในประเทศไทย ($R=.586$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ปัจจัยการจัดการ ด้านสโตร์การ จัดการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้่งมัน
สำปะหลังในประเทศไทย ($R=.595$) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5) ปัจจัยการจัดการ ด้านระบบมี
ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ
ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้่งมัน
สำปะหลังในประเทศไทย ($R=.695$) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6) ปัจจัยการจัดการ ด้านค่านิยมร่วม
องค์กรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ
ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้่งมัน
สำปะหลังในประเทศไทย ($R=.581$) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7) ปัจจัยการจัดการ ด้านทักษะมี
ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ
ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้่งมัน
สำปะหลังในประเทศไทย ($R=.531$) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 การกระจายของส่วนที่เหลือ
(Residual) โดย P-P normal Probability Plot
ของตัวแบบการถดถอยพหุคูณด้วยวิธีการ
Stepwise Multiple Regression
องค์ประกอบปัจจัยการจัดการกับภาพรวม
ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเป้่งมัน
สำปะหลังในประเทศไทย พบว่า การกระจาย
ตัวของส่วนที่เหลือ องค์ประกอบปัจจัยการ
จัดการกับภาพรวมความสามารถในการแข่งขัน
ของธุรกิจเป้่งมันสำปะหลังในประเทศไทยมี
ค่าใกล้เส้นถดถอยหรือแตกต่างกันเล็กน้อย
แสดงว่าการกระจายของส่วนที่เหลือมีลักษณะ
เป็นการแจกแจงแบบปกติ

1.3 แผนภาพการกระจายของส่วนที่
เหลือ พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนกระจายอยู่
รอบๆ ศูนย์ หรือค่าความคลาดเคลื่อนมีค่า

ในช่วงใดช่วงหนึ่งแคบๆ ไม่ว่า Y จะเปลี่ยนไป
อย่างไร ดังนั้นจึงสรุปว่าค่าความแปรปรวน
ของความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์
มีค่าคงที่

1.4 การพิจารณาค่าสถิติ Durbin
Watson มีค่าเท่ากับ 1.927 มีค่าเข้าใกล้ 2
แสดงว่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระ
ต่อกัน

1.5 องค์ประกอบปัจจัยการจัดการที่
ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน
ของธุรกิจเป้่งมันสำปะหลังในประเทศไทย
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่
ด้านกลยุทธ์องค์กร ($\beta = 0.357$) และด้าน
ระบบปฏิบัติงาน ($\beta = 0.260$) ซึ่งการ
เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในความสามารถในการ
แข่งขันของธุรกิจเป้่งมันสำปะหลังในประเศ
ไทย สามารถอธิบายได้ด้วย ปัจจัยการจัดการ
ด้านกลยุทธ์องค์กรและ ด้านระบบการ
ปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 44.8 ($\text{Adj.}R^2 = 0.448$)

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจ
เป้่งมันสำปะหลังในประเทศไทยเพื่อสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน ผลการวิจัยเชิง
ปริมาณที่ได้ข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูงของผู้
ประกอบธุรกิจเป้่งมันสำปะหลังในประเศ
ไทย เมื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านธุรกิจเป้่งมัน
สำปะหลัง เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินธุรกิจเป้่งมันสำปะหลัง และ
ผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจเป้่งมันสำปะหลัง
สรุปได้ว่า ความสามารถในการแข่งขันของ
ธุรกิจเป้่งมันสำปะหลังในประเทศไทย จะมีขีด
ความสามารถที่เพิ่มขึ้นโดยจะเกิดขึ้นได้ก็เนื่อง
ด้วยองค์การนั้นๆ ต้องมีการกำหนดกลยุทธ์
ขององค์การที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมที่ทำให้

บุคลากรในแต่ละหน่วยงานเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติงานขององค์กรและการจัดระบบปฏิบัติงานในองค์กรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่วางไว้ โดยมีแนวทางที่จะให้บุคลากรในทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานเกิดความรู้สึกที่ต้องการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งแห่งความสำเร็จขององค์กร เกิดความรักความผูกพันต่อองค์กรเสมอหนึ่งองค์กรนี้เป็นธุรกิจของตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารธุรกิจหากต้องการให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรและต้องการให้เกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมในองค์กร ผู้บริหารต้องกำหนดแนวทางการบริหารองค์กรด้วยการสร้างระบบปฏิบัติงานที่นำไปสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินงานของธุรกิจ ซึ่งเป็นความมุ่งมั่นพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ ด้วยการกำหนดกลยุทธ์องค์กรให้ทุกหน่วยงานมีการขับเคลื่อนไปด้วยกัน เพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นและเชื่อมโยงให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานร่วมกันอย่างคล่องตัว และได้รับประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจ แบ่งปันสู่ปะหลังในประเทศไทยเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านกลยุทธ์องค์กรที่เน้นรูปแบบการจัดการที่สร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานเชิงรุก และปรับปรุงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน โดยวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติมาอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ มุ่งเน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์หาสาเหตุของสิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

อย่างเป็นระบบ ติดตามและตรวจสอบให้เป็นไปตามแผนงาน มีการทบทวนโดยผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Dalf. (2006) มีการจัดการแบ่งระบบหน้าที่การทำงาน แต่ละฝ่าย อย่างชัดเจน เพื่อความสามารถในการแข่งขัน มีการจัดฝ่ายความรับผิดชอบที่ครอบคลุมประเภทของงาน เพื่อความสามารถในการแข่งขัน และมีการจัดหน้าที่ความรับผิดชอบงานที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hackett, Marlene W (2012) มีแผนที่ทำให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตราค่าจ้างและระยะเวลาในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อความสามารถในการแข่งขัน มีการสื่อสารให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติตามแผนเพื่อความสามารถในการแข่งขันและ มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อความสามารถในการแข่งขัน ผู้บริหารของกิจการในแต่ละระดับสมรรถนะควรมีภาวะผู้นำเพื่อความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Larry E. Greiner (2016) ผู้บริหารกิจการมีระบบการสั่งการที่ชัดเจน เชื่อถือได้ และมีความยุติธรรม เพื่อความสามารถในการแข่งขันและมีระบบการสื่อสารในองค์กรที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงข้อมูลกันได้อย่างสะดวกทั้งกับผู้บริหารและพนักงานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจ แบ่งปันสู่ปะหลังในประเทศไทยเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านระบบการปฏิบัติงาน มีระบบการจัดการแบบบูรณาการ

เป็นพื้นฐานในการจัดกระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เกิดความเชื่อมโยงกันทั้งกระบวนการปฏิบัติงาน และผลลัพธ์ และเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายหลักขององค์กร มีกรอบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้เกิดการประสานงานกัน (Synergy) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยการบูรณาการข้อกำหนดตามมาตรฐานสากล (International Standard Requirement) เช่น ระบบการจัดการ ISO ต่าง ๆ ระบบการจัดการสู่ความเป็นเลิศ (Operational Management System: OEMS) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงาน และใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อให้มีระบบการดำเนินงาน และการบริหารจัดการองค์กรที่แข็งแกร่ง และต่อยอดสู่ความเป็นเลิศ (TOP Quartile) ในระดับสากลกับผลลัพธ์ด้าน Safety, Reliability, Cash Cost, ROIC และ Energy Efficiency สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Truncate, Joseph P. (2011) การพัฒนาบุคลากรในองค์กรที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร โดยการวิเคราะห์ที่อยู่บนพื้นฐานของกลยุทธ์องค์กรที่เป็นสิ่งกำหนดทิศทางที่องค์กรจะดำเนินไปให้ถึง ซึ่งจะเป็นผลให้กระบวนการกำหนดคุณลักษณะ และการคัดเลือกและจัดวางบุคลากรได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kasorn, K. (2013) มีระบบการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงานในแต่ละตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพและมีปริมาณเพียงพอต่องานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน มีระบบการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความรู้ ความสามารถในการงานที่ทันสมัยอยู่เสมออย่างต่อเนื่องเพื่อความสามารถในการแข่งขัน

มีระบบการจูงใจ การกระตุ้น การสร้างขวัญกำลังใจ และการสร้างความจงรักภักดีต่อองค์กรแก่พนักงานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน และ กิจการสร้างความเชื่อถือแก่พนักงานให้เกิดความภาคภูมิใจในงาน ความมีศักดิ์ศรีในงาน และให้พนักงานรู้สึกถึงความมั่นคงในชีวิต การทำงาน และความเจริญก้าวหน้าในการทำงานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน มีระบบการเชื่อมโยงข้อมูลของแต่ละฝ่ายงานให้สามารถติดต่อสื่อสารใช้ข้อมูลร่วมกันในการดำเนินงานได้อย่างสะดวกเพื่อความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ DeLoach, Guy McClendon .2011 มีการสร้างระบบการทำงานเป็นทีมในองค์กรเพื่อความสามารถในการแข่งขันและผู้บริหารสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีแก่พนักงานในทุกกระดับให้สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้เมื่อมีปัญหาในการดำเนินงานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน สร้างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในทุกกระดับ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์เพื่อความสามารถในการแข่งขัน สร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในแต่ละฝ่ายงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Du, Stephen Mark (2010) สามารถทำงานทดแทนกันได้เพื่อความสามารถในการแข่งขันและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นธรรม ถูกต้อง และตรวจสอบได้โดยยึดผลของงาน เป็น หลัก เพื่อความสามารถในการแข่งขัน มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อความสามารถในการแข่งขัน มีการจัดสรรงบในการศึกษา ดูงานเพื่อเสริมสร้างทักษะในการทำงานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Rattanaprakarn, C. (2012) มีการจัดหาเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และเชื่อถือได้เพื่อความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้แนวทางการพัฒนาการจัดการธุรกิจแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทยเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันผู้บริหารธุรกิจควรกำหนดกลยุทธ์องค์กรที่เป็นรูปธรรม พนักงานและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรสามารถเข้าใจ เรียนรู้ที่จะปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ที่องค์กรกำหนด ในการกำหนดกลยุทธ์ต้องมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์องค์กร วิเคราะห์สถานการณ์ทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารธุรกิจจึงต้องเรียนรู้ที่จะปรับกลยุทธ์องค์กรและการพัฒนาความรู้ทักษะ ประสบการณ์ให้กับพนักงานให้มีความรู้ความชำนาญเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบและสามารถประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงาน

อื่นๆ ได้ พร้อมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของธุรกิจอยู่ตลอดเวลา กำหนดการจัดระบบปฏิบัติงานภายในองค์กรให้ตอบรับกับกลยุทธ์ที่องค์กรกำหนดขึ้น ทั้งในด้านการจัดระบบโครงสร้างการปฏิบัติงาน ด้านการประสานการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและประสานสอดคล้องกันด้านการพัฒนาศักยภาพของพนักงานในองค์กรให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นปัญหาในการงานหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมดำเนินงานทั้งในการวางแผนการและการบริการ มีส่วนร่วมในการรับความคิดเห็นความชอบผลประโยชน์จากการดำเนินการ และร่วมในการประเมินผล ผลงานที่เสนอ เพื่อนำไปสู่แนวทางแก้ไขปรับปรุงครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะธุรกิจแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทยเท่านั้นในการศึกษาครั้งต่อไปหากมีการเปรียบเทียบธุรกิจแป้งมันสำปะหลังในต่างประเทศก็จะทำให้ได้ผลการศึกษาที่ละเอียดและครอบคลุมยิ่งขึ้น

แหล่งอ้างอิง

- Dalf. (2006). *Identification of the strategic planning process of small business in urban centers and the relationship with there performance*. Universidad del Turabo (Puerto Rico).
- DeLoach, Guy McClendon. (2011). *The genesis and evolution of dynamic organizational learning capabilities within the strategic product management process*. Flint Baker College (Michigan).
- Du, Stephen Mark. (2010). *Effect of Digital Enablement of Business-to-Business Exchange on Customer Outcomes: The Role of Information Systems Quality and Relationship Characteristics*. Athens, GA: Georgia State University.

- Hackett, Marlene W. (2012). *IT project portfolio management in telecommunications organizations: Strategic decision making in turbulence*. Minneapolis, MN: Capella University.
- Hair. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. (7th edition). New Jersey, NJ: Pearson education Inc.
- Jutaratatkul, J.(2013) Business situation cassava. Retrieved April 25,20016, from <http://http://115.31.159.2/agriculture>.
- Kasorn, K. (2013). The effect of market and learning orientations on competitive capabilities of the thai Automobile industry. (Research Degree of Doctoral of Business Administration Program, Dhurakij Pundit University).
- Larry E. Greiner. (2016). managers. Retrieved August 25, 2017, from <http://hbr.org/1973/03/what-managers-think-of-participative-leadership>.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory*. (2nd ed.) New York: McGraw-Hill.
- Miller, A., and Dess, G.G. (1996). *Strategic Management*. (2nd ed.). New York : McGrawHill
- Rattanaprakarn,C. (2012). The effect of firms' competitive advantage creations on beyond sufficiency- economy consumption behavior. (Research Degree of Doctoral of Business Administration Program, Dhurakij Pundit University).
- Truncate, Joseph P. (2011). *Interpersonal skills of highly successful business owners in the graphic communications industry*. New York University. New York: New Yo.
- Thomas J. Peters and Robert H. Waterman, Jr. (1980). *Waterman: In Search of Excellence*. New York: Harper & Row.

ผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา

รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

ACHIEVEMENT OF THINKING CLASSROOM IN COURSE 500206 CROSS CULTURAL COMMUNICATION IN SERVICES

ชลธิชา รุ่งสาตรา*

Cholthicha Rungsattra

E-mail. amija@outlook.co.th

ณัฐสุดา ผาสา**

Natsuda Phala

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ 2) เพื่อหาผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ 3) เพื่อทราบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกลวิธีการสอนการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญาทุกคนและเห็นได้ว่าการพัฒนาการด้านทักษะการถาม การคิดที่ดีขึ้นโดยเป็นลำดับทุก ๆ คน 2) นักศึกษา มีผลคะแนนการสอบครั้งที่ 2 ดีขึ้นทุกคนหลังจากเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าว 3) ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อวิชาการศึกษาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการอยู่ในระดับดี ส่วนระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา, การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ABSTRACT

The purpose of this research has threefold; 1) to develop model of Thinking Classroom in Course 500206 Cross Cultural Communication in Services; 2) to study the achievement of Thinking Classroom in Course 500206 Cross Cultural Communication in Services; 3) to study the level of satisfaction of students to Thinking Classroom in Course 500206 Cross Cultural Communication in Services. In this work, the first year students of Tourism and Hospitality Management and the third years students of Public Administration. Questionnaires, achievement testing papers and statistical manner are used in this work. The results show that 1) All of students have participate with Thinking Classroom and develop of asking skill and good thinking

* หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่

** สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

continues. 2) The score of all students in second time get better by thinking classroom. 3) Mean of level satisfaction of students to Course 500206 Cross Cultural Communication in Services is good level and level satisfaction of students to thinking classroom is very good level

Keywords : Thinking Classroom, Cross Cultural Communication

บทนำ

สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา มุ่งมั่นที่จะผลิตบัณฑิตให้มีคุณสมบัติตามความต้องการของตลาดแรงงานด้านการท่องเที่ยว โดยหนึ่งในกระบวนการนั้น คือ รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ (Cross cultural communication in services) เป็นวิชาพื้นฐานวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาฝึกทักษะด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ อันจะส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศเพื่อนบ้าน ลักษณะกระบวนการและประสิทธิภาพของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์

รายวิชานี้มีการเรียนการสอนด้วยการบรรยายและการปฏิบัติ เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาเข้าใจ ในภาคทฤษฎีและมีความสามารถในทางปฏิบัติ โดยนำความรู้ที่ได้จากภาคทฤษฎีไปปรับใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จากการสังเกตการณ์และการทดสอบก่อนการเรียนพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในประยุกต์ความรู้กับสถานการณ์จริง ขาดทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์และการสรุปประเด็นสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาขาดทักษะด้านการสื่อสารที่ดีจึงทำให้นักศึกษาบางส่วนไม่สามารถทำความเข้าใจและนำความรู้ด้านการสื่อสารที่มีมาปรับใช้และนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาจากการเรียนรู้แบบผู้สอนเป็นศูนย์กลาง คือ นักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่สามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงได้ ไม่กระตือรือร้น ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ขาดทักษะ การแสวงหาความรู้ ขาดทักษะด้านการสื่อสาร และขาดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการสรุปประเด็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการ สืบถามเชิงปรัชญา รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ โดยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ใหม่ในสาขาวิชาที่ตนเองศึกษาไปพร้อมกันอีกด้วย

ขอบเขตในการวิจัย

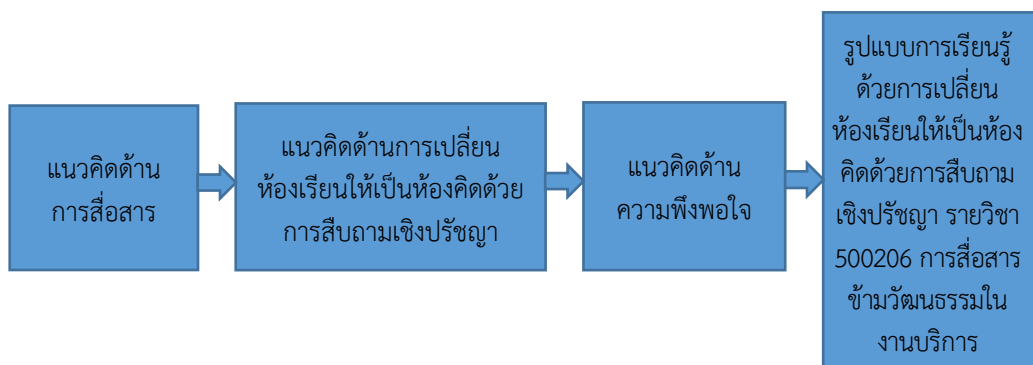
ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom Learning) ของนักศึกษา ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

ขอบเขตด้านประชากร การเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บจากนักศึกษาในรายวิชา รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมใน

งานบริการ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน

การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการสื่อสาร แนวคิดการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา แนวคิดความพึงพอใจ เพื่อการสร้างความเข้าใจและความต้องการที่แท้จริงสามารถตอบสนองรูปแบบการเรียนการสอนให้ถูกต้องและเหมาะสมโดยภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนา รูปแบบ วิธีการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การคิดด้วยคำถาม และมีความพึงพอใจในการเรียนแบบมีส่วนร่วม

ร่วม จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกรอบในการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยจะดำเนินการผ่านวิธีการต่างๆ ในห้องเรียนที่จะขับเคลื่อนไปสู่การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาสู่การเป็นผู้ที่แข่งขันในการคิด และนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ จึงสามารถสรุป กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework) ที่นำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย (conceptual framework)

ประโยชน์ของการวิจัย

1. สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการมาพัฒนาการเรียนการสอนให้นักศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด

2. สามารถประยุกต์รูปแบบการสอนในรายวิชาที่มีปัญหาใกล้เคียง และมีบริบทไม่แตกต่าง เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยน

ห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญาดีขึ้น (Thinking Classroom)

3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารด้านวัฒนธรรมไทยให้มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom)

รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

2. เพื่อหาผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

3. เพื่อทราบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน แบ่งออกเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและบริการชั้นปีที่ 1 จำนวน 13 คน และนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 17 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความรู้ก่อนการเรียนรู้ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ เพื่อทดสอบว่ามีความรู้ความเข้าใจเพียงใด

2. กิจกรรมและเครื่องมือในการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

3. แบบทดสอบความรู้หลังจากการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาเปรียบเทียบกับผลการทดสอบก่อนเรียน

4. แบบวัดระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การขับเคลื่อนการคิดสู่ห้องเรียน (Thinking Classroom Learning) ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

3. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความรู้ก่อนการเรียนรู้ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ เพื่อทดสอบว่ามีความรู้ความเข้าใจเพียงใด

3.2 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการสอนจากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญาในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความรู้หลังจากการเรียนรู้และดำเนินการวัดระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom Learning) รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การนำผลลัพธ์จากกิจกรรมกลวิธีที่สอนด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญามาวิเคราะห์และสรุปผล เนื่องด้วยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2 ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากผลการทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และร้อยละ (Percentage)

4.3 การวิเคราะห์สถิติในระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา โดยใช้การวิเคราะห์สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยจากระดับความพึงพอใจ (mean)

ช่วงคะแนน ความหมาย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 พึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 พึงพอใจในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 พึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 พึงพอใจในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองการนำการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ อีกทั้งยังเป็นการหาผลสัมฤทธิ์และทราบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการของนักศึกษา

ผลการเปรียบเทียบคะแนนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 จากการทดสอบทักษะและองค์ความรู้จากของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาดังกล่าว เป็นดังตาราง 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลคะแนน

ลำดับนักศึกษา	คะแนนครั้งที่1	คะแนนครั้งที่2	การพัฒนา
นักศึกษาคนที่ 1	6	10	66%
นักศึกษาคนที่ 2	4	8	100%
นักศึกษาคนที่ 3	5	9	80%
นักศึกษาคนที่ 4	5	8	60%
นักศึกษาคนที่ 5	4	9	125%
นักศึกษาคนที่ 6	6	9	50%
นักศึกษาคนที่ 7	4	8	100%
นักศึกษาคนที่ 8	5	9	80%
นักศึกษาคนที่ 9	5	8	60%
นักศึกษาคนที่ 10	6	9	50%
นักศึกษาคนที่ 11	4	9	125%
นักศึกษาคนที่ 12	5	9	80%
นักศึกษาคนที่ 13	5	8	60%
นักศึกษาคนที่ 14	6	10	66%

ลำดับนักศึกษา	คะแนนครั้งที่1	คะแนนครั้งที่2	การพัฒนา
นักศึกษาคนที่ 15	5	8	60%
นักศึกษาคนที่ 16	6	9	50%
นักศึกษาคนที่ 17	7	10	43%
นักศึกษาคนที่ 18	6	9	50%
นักศึกษาคนที่ 19	5	9	80%
นักศึกษาคนที่ 20	4	8	100%
นักศึกษาคนที่ 21	5	9	80%
นักศึกษาคนที่ 22	4	8	100%
นักศึกษาคนที่ 23	5	10	100%
นักศึกษาคนที่ 24	5	9	80%
นักศึกษาคนที่ 25	4	9	125%
นักศึกษาคนที่ 26	6	10	66%
นักศึกษาคนที่ 27	4	8	100%
นักศึกษาคนที่ 28	5	8	60%
นักศึกษาคนที่ 29	5	9	80%
นักศึกษาคนที่ 30	5	10	100%

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาทั้งหมด 30 คน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีผลสัมฤทธิ์จากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบครั้งที่ 1 คิดเป็นร้อยละ ดังนี้

1. มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 43 จำนวน 1 คน หรือ ร้อยละ 3.33 ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

2. มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จำนวน 4 คน หรือ ร้อยละ 13.33 ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

3. มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 60 จำนวน 5 คน หรือ ร้อยละ 16.67 ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

4. มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 66 จำนวน 3 คน หรือ ร้อยละ 10 ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

5. มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 80 จำนวน 7 คน หรือ ร้อยละ 23.33 ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

6. มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 100 จำนวน 7 คน หรือ ร้อยละ 23.33 ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

7. มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 125 จำนวน 3 คน หรือ ร้อยละ 10 ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

โดยรวมแล้ว นักศึกษาทั้งหมด 30 คน มีค่าเฉลี่ยการพัฒนาทักษะในการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญาเพิ่มขึ้น เท่ากับร้อยละ 79.20

ผลของการวิจัยเรื่องระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัดของลิเคิร์ท โดยสร้างข้อความที่เราให้แสดงความพึงพอใจไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งเพียงทิศทางเดียว ซึ่งคำตอบหรือเกณฑ์ของความพึงพอใจ จะมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าให้เลือกตอบแบบ 5 ระดับ (Rating Scale) ในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวม

ข้อมูลจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ ตามปกติในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน ได้ผลการวิจัยตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัยปรากฏดังนี้

ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) ในรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ

ความพึงพอใจ (ต่อ)	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
วิชาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ	4.2	ระดับมาก
รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา	4.5	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีรายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการ พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.2 ส่วนระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) อยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5

สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom)

รายวิชา 500206 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในงานบริการนั้น ได้รับผลจากข้อเสนอแนะของนักศึกษาจากแบบสอบถาม กล่าวคือ นักศึกษาต้องการให้มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญามาปรับใช้และขยายผลต่อไป เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้คิด ตั้งคำถาม และหาคำตอบตามที่ตนเองอยากรู้และมีอาจารย์คอยเป็นพี่เลี้ยงในศีกรอบของวงกว้าง ความรู้และสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีทั้งกับเพื่อนร่วมห้องและอาจารย์ เพราะทุกคนมีสิทธิ์ถามและมีสิทธิ์ตอบ ไม่มีถูกหรือผิด แต่จะมีการเรียนรู้ว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร จะทำ

อย่างไร ดีแล้วหรือยังและอุปสรรคที่พบจะแก้ไขได้อย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำขึ้นอีก นอกจากนี้ นักศึกษายังเสนอแนะให้นำเอารูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวไปปรับใช้กับรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้สอนได้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญาเป็นกลวิธีในการสอนในภาคการศึกษานี้ ซึ่งมีส่วนกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจและต้องการเรียนรู้ร่วมกันมากยิ่งขึ้นโดยการใช้อุปกรณ์ความคิดที่มีลำดับและเพิ่มระดับความคิดของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ครั้งในข้อคำถามที่เปลี่ยนไป ผู้สอนจะเป็นผู้ควบคุมดูแลทิศทางการโยนคำถามเริ่มต้นและให้นักศึกษาเป็นผู้ตอบ และถามต่อเนื่องกันไปให้เข้าใจถึงเรื่องที่จะเรียน ความสำคัญ ความจำเป็น อยากเรียนรู้อะไรจากหัวข้อนี้บ้าง จะหาข้อมูลเหล่านั้นได้จากที่ไหน ข้อมูลเหล่านั้นน่าเชื่อถือหรือไม่ แล้วพบอุปสรรคอะไรในการทำงานทุกกระบวนการล้วนมีคำถามและฝึกให้นักศึกษาคิด ซึ่งนั่นก็คือ รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (Thinking Classroom) นั่นเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างถ่องแท้ ก่อนนำไปใช้เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้เทคนิคคำถามเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคิดและมีส่วนร่วมในการตั้งคำถามและตอบคำถาม

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้เทคนิคคำถาม ควรคำนึงถึงความสอดคล้องของขั้นตอน กิจกรรม เนื้อหา ความยากง่าย และช่วงเวลาที่เหมาะสม

4. รูปแบบการสอนเพื่อการพัฒนาการคิดเชิงระบบอาศัยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการค้นคว้าหาความรู้และหาคำตอบสำหรับตนเองอย่างมีเหตุผล ในการสอน ผู้สอนมีหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำให้นักเรียนได้คิดเพื่อนำไปสู่กระบวนการคิดได้ด้วยตนเอง

5. การฝึกทักษะการคิด ต้องใช้การฝึกที่สม่ำเสมอและติดต่อกันเป็นเวลานาน ถ้าผู้สอนพยายามสอนแบบกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิดอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นพื้นฐานการคิดที่ดีและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

6. การสอนให้นักเรียนเกิดทักษะการคิด ครูต้องให้ความสำคัญกับการตั้งคำถามปลายเปิด คำตอบนักเรียนคิดได้หลากหลาย และในขณะจัดกิจกรรมครูควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริม ความกล้าคิด กล้าพูด การให้เหตุผล ประกอบการตอบของนักเรียน

7. เสริมแรงให้กำลังใจสม่ำเสมอเป็น การสร้างบรรยากาศการเรียนที่ดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัย พัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ที่เน้นการใช้คำถามระดับสูงเพราะการใช้คำถามเป็นเทคนิคที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เป็นอย่างดี

2. ในการวิเคราะห์บริบทของผู้เรียน ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัดที่ได้มาตรฐานที่ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ และเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเสนอปัญหา ให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนใหญ่ รวมทั้งรายงานให้ผู้เรียนรับรู้รูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อประโยชน์ต่อการเลือกรูปแบบให้เหมาะสมกับตนเองในการเรียนรู้

3. ควรมีการศึกษาคำถามความรู้เดิมของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่เป็นระบบเช่น การเขียนแผนภาพความคิด (concept mapping) และเก็บข้อมูลรายบุคคลเพื่อเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนและหลังการสอน

4. ควรมีการศึกษาคำถามการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

5. สัดส่วนที่น่าจะเหมาะสมกับรายวิชานี้คือ 1 ต่อ 15 เนื่องจากรายวิชานี้ใช้เนื้อหาที่หลากหลายบูรณาการในการเรียนรู้ร่วมกันในการถามตอบ กรณีที่มีนักศึกษาจำนวนมาก (เกิน 15 คนขึ้นไป) ผู้สอนอาจจะพิจารณากำหนดกรอบคำถามหรือกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคิดร่วมกัน และผู้สอนต้องติดตามประเมินผลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีอย่างต่อเนื่องต่อไป

แหล่งอ้างอิง

- เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2559). *การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัย. (2542). *เอกสารการสอนชุดวิชา จิตวิทยาบริการ*. หน่วยที่ 1-7. (พิมพ์ครั้งที่ 4).นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2535). *พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์และกมลรัตน์ นิมพาลี. (2559). *ห้องเรียนแห่งอนาคต*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). *จิตวิทยาการจูงใจ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาส์น จำกัด.
- อมร รักษาสัตย์. (2535). *การปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2010). *Principle of Marketing (13th ed.)*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Tasci, A.D.A. & Boylu, Y.(2010). *Cultural comparison of tourists' safety perception in relation to trip satisfaction*. International Journal of Tourism Research, 12, 179-192.

รูปแบบการเขียนบทความลงวารสาร

รูปแบบการเขียนบทความวิจัย

ชื่อเรื่อง(ภาษาไทย) (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ตัวอักษรขนาด

12 Th Sarabun

ชื่อ(ผู้เขียนบทความ)ภาษาไทย *

ชื่อ(ผู้เขียนบทความ) ภาษาอังกฤษ

E-Mail : veesaad@hotmail.com (ตัวอย่าง)

ชื่อที่ปรึกษา(ภาษาไทย) (ถ้ามี)

ชื่อที่ปรึกษา(ภาษาอังกฤษ)

ชื่อที่ปรึกษาร่วม(ภาษาไทย) (ถ้ามี)

ชื่อที่ปรึกษาร่วม(ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ประมาณ 300 คำ) (ขนาด 14 pt Th Sarabun)

ABSTRACT (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(สอดคล้องกับภาษาไทย) (ขนาด 14 pt Th Sarabun)

บทนำ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ความเป็นมา ความสำคัญ และเหตุผลในการทำวิจัย) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

วัตถุประสงค์ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(จะเขียนเป็นข้อๆ ก็ได้ หรือจะเขียนรวมก็ได้) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

วิธีดำเนินการวิจัย (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

สรุปผลการวิจัย (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ตอบวัตถุประสงค์ได้) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

อภิปรายผลการวิจัย (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(เอามาอภิปรายเฉพาะประเด็นที่เด่นๆ ไม่ต้องทุกประเด็น) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

ข้อเสนอแนะ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

แหล่งอ้างอิง(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(เฉพาะที่ปรากฏในบทความเท่านั้น) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

* นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558. (ขนาด 12 pt Th Sarabun)

รูปแบบการเขียนบทความวิชาการทั่วไป

ชื่อเรื่อง(ภาษาไทย) (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ตัวอักษรขนาด
12 Th Sarabun

ชื่อ(ผู้เขียนบทความ)ภาษาไทย
ชื่อ(ผู้เขียนบทความ) ภาษาอังกฤษ
E-Mail : veesaad@hotmail.com (ตัวอย่าง)*

บทคัดย่อ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ประมาณ 300 คำ) (ขนาด 14 pt Th Sarabun)

ABSTRACT(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(สอดคล้องกับภาษาไทย) (ขนาด 14 pt Th Sarabun)

เนื้อหา(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(เนื้อหาตามประเด็นที่นำเสนอ) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

สรุป(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(สรุปสาระสำคัญของบทความตามเนื้อหาที่ได้กล่าวมา) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

แหล่งอ้างอิง(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(เฉพาะที่ปรากฏในบทความเท่านั้น) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

* หน่วยงานของผู้เขียนบทความ

ขั้นตอนการทำวารสาร มจร วิชาการล้านนา

- ตอนที่ 1 รับบทความจากนักศึกษา (และหรือผู้ที่สนใจส่งบทความ)
- ตอนที่ 2 ตรวจสอบรูปแบบตามที่กองบรรณาธิการกำหนด
- ตอนที่ 3 ให้นักศึกษานำไปแก้ไข (ถ้ามี)
- ตอนที่ 4 สรรหาผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ
- ตอนที่ 5 ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ
- ตอนที่ 6 ให้นักศึกษานำไปแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ (ถ้ามี)
- ตอนที่ 7 กรณีที่นักศึกษาแก้ไขไม่ได้ให้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา (ถ้ามี)
- ตอนที่ 8 บรรณาธิการตอบรับผ่านการพิจารณาบทความแก่ผู้เขียนบทความ
- ตอนที่ 9 จัดหน้าสารบัญในการจัดพิมพ์
- ตอนที่ 10 ส่งโรงพิมพ์

หลักเกณฑ์การเสนอบทความจากงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร

1. เป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน
2. เป็นบทความวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ด้านสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา
3. ภาษาไทยและอังกฤษผ่านการตรวจสอบถูกต้องทางภาษาก่อนส่งกองบรรณาธิการ
4. ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้บทคัดย่อภาษาไทยอยู่ก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ
5. ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณา กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนบทความทราบ
6. การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้รูปแบบ นามปี เช่น (สมศรี มาสาย, 2554. น. 12) และ สมศรี มาสาย (2554, น. 23) Dessler, G.(2004 : pp. 3) สำหรับบรรณานุกรม ให้ใช้รูปแบบ APA6 หรือรูปแบบของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยเรียงภาษาภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ ดังที่ปรากฏตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์ในการเขียนแหล่งอ้างอิงในบทความ

1. หนังสือ

ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ครั้งที่พิมพ์./เมืองที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.
ชื่อหนังสือ./ (หน้า/เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

แสง จันทร์งาม. (2544). *พุทธศาสนวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์.

2.บทความ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ในชื่อบรรณาธิการ/(บรรณาธิการ ถ้ามี)./
ชื่อหนังสือ./ (หน้า/เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ชัตติยา กรรณสูต. (2547). การสังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยคุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย: การเชื่อมโยงสู่นโยบาย. ใน ชัตติยา กรรณสูต, เสวณีจ รัตนวิจิตร, ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และ ขวัญรัก สุขสมฤทัย (บรรณาธิการ). รายงานการวิจัยคุณธรรมพฤติกรรม ความซื่อสัตย์ของคนไทย. (น. 9-125). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

3. วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต,/ชื่อมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา).

ตัวอย่าง

นพพร ไทยเจริญ. (2549). การสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง ดินและหิน ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา).

4. บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่หรือเล่มที่/(ฉบับที่(ถ้ามี))/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

มะลิวรรณ โคตรศรี. (2548). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(1), 32-48.

5. บทความในจดหมายข่าว

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อจดหมายข่าว,/ปีที่หรือเล่มที่/(ฉบับที่ (ถ้ามี))/, เลขหน้า.

ตัวอย่าง

งานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุน. (2549). ข่าวบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 8(1), 2.
ทีมสมองปุด นิเทศศาสตร์ควารังวัล Best Campaign แทคอะวอร์ด ครั้งที่ 9. (2548). ดอกแก้ว จดหมายข่าว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(34), 3, 6.

6. บทความในนิตยสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อนิตยสาร,/ปีที่หรือเล่มที่/,เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ศุภรา กันตะพัฒน์. (2549, 1 สิงหาคม). เยียวยาหัวใจดวงน้อย ด้วยสองมือแม่. ชีวจิต, 8, 26-31.

7. บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

โกวิท โพธิสาร. (2549, 4 สิงหาคม). สัมผัสโลกวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมใหม่ล่าสุด งานสัปดาห์วิทยาศาสตร์' 49. มติชน, น. 33.

ลม เปลี่ยนทิศ. (2549, 7 สิงหาคม). รักในหลวงด้วยการปฏิบัติ: หมายเหตุประเทศไทย. ไทยรัฐ, น. 5.

8. เอกสารของหน่วยงานที่ไม่เป็นเล่ม

ชื่อหน่วยงาน/(ปีที่พิมพ์/วันที่/เดือน)/ชื่อของเอกสาร./เลขที่ของเอกสาร (ถ้ามี).

ตัวอย่าง (จดหมายเหตุ)

กรมศิลปากร. (2445, 27 พฤศจิกายน). สายพระหัตถ์กรมหลวงดำรงราชานุภาพกราบทูลกรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ. เลขที่ 3/197.

หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ. 1206). จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3. เลขที่ 12.

ตัวอย่าง (คำสั่ง)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2549, 21 มีนาคม). เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย. คำสั่งที่ 0577/2549.

ตัวอย่าง (ประกาศ)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2549, 23 มิถุนายน). เรื่อง เกณฑ์การทดสอบและการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ 2). ประกาศมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

9. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย/(ปีที่พิมพ์/วันที่/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (2542, 15 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. น. 42-48.

10. รายงานการประชุมวิชาการ หรือการสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้เขียนบทความ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่อเอกสารการประชุมหรือสัมมนา. (หน้า/เลขหน้า). /สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2549). การศึกษาวิเคราะห์และออกแบบระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ใน เวทีนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 3 (น. 48-50). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

รณภพ เอื้อพันธเศรษฐ และวิยะดา ต้นวัฒนากุล. (2548). ทักษะคิดและพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการครั้งที่ 1 วิจัย มหวิทยาลัยเชียงใหม่ 8-10 ธันวาคม 2548. (น. 567-573). เชียงใหม่: ศูนย์บริหารงานวิจัย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

11. การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/(ปี/วันที่/เดือน)/ตำแหน่ง(ถ้ามี)/สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

มทิสร มงคลรังศรี. (2549, 4 สิงหาคม). รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี. สัมภาษณ์.

ปรีดิยาธร เทวกุล, ม.ร.ว. (2549, 4 สิงหาคม). ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์.

12. เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/สืบค้น/วัน/เดือน/ปี/เข้าถึงได้จาก/แหล่งสารสนเทศ.
--

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2547). จิตสำนึกและวิญญาณของคนสอนครู. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2548, เข้าถึงได้จาก <http://www.km.rikp.ac.th>

13. เอกสารทุกประเภทที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

ตัวอย่าง ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

รอบรู้นานาชาติ. (2549). กรุงเทพฯ: ภัทรินทร์.

ตัวอย่าง ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์และไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์

ส. กลิ่นหอมหวล. [ม.ป.ป.]. แม่คะนั่ง-น้ำค้างแข็ง คืออะไร. [ม.ป.ท.]